

leto VI.
april 1962
štev. 4

m l a d i k a

IZ VSEBINE:

- VELIKA NOČ V NASIH DOMOVH
- 888 »ŽIVIH MRLIČEV« JE OŽIVELO V UPANJU
- BOKS NA ZATOZNI KLOPI
- FILM • RAZGOVOR S CLAUDIO CARDINALE

Uredil

JOŽE PETERLIN

Zunanja oprema:

Edi Žerjav in Maja Pertotova

Linorezi na naslovni strani:

Edi Žerjav

VSEBINA

Jože Peterlin: Velika noč v naših domovih	41
Aleksij: Narava je obstrmela	42
Ave Marija	43
Vinko Beličič: Vstajenje	43
Velikonočni radijski spored	43
Stanko Janežič: K zdravim koreninam	45
St.: Praznik mater v Rojanu	45
Maks Šah: Kristus med nami v umetnosti	46
Jože Pirjevec: Teta	48
Aleksij: Pred nevihto, Nevihta, Po nevihti	48
Von Le Fort - Maris Kresna: Pilotova žena (2. nadaljevanje)	50
DRS: Sveta noč - velika noč	52
Nataša Kalanova: Ne prekrijmo svojih domov s tujo odejo	52
Mia: Beseda o varčevanju	53
Drago Štoka: Pravni kotichek	56
Dr. Milan Starc: Bronhitis	56
Sergej Pahor: Boks na zatožni klopi	58
Karel Brežan: Film »Senilita« — vzgojna problematika	59
Edi Košuta: Razgovor s Claudijo Cardinale	59
Iz kronike naših vasi: Simon Horvat z Opčin	60
Bazovica svojim materam	61
Jože Peterlin: Umrl je slovenski igralec	62
M. F.: Odstavki	64

Revijo izdaja in urejuje uredniški odbor, ki ga sestavljajo: Janežič Stanko, Mljač Franc, Pahor Sergij, Peterlin Jože, Slama Jurij, Šah Maks, Škerl Lojze in Štoka Drago

Uredništvo in uprava: Trst, via Trento št. 2 — Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Odgovorni urednik: dr. Lojze Škerl
Registrirana na sodišču v Trstu št. 193

Tiskala tiskarna »Graphis«, Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

Vesele velikonočne praznike

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
MLADIKE

POROKA S TUJCEM

Dobili smo več pisem v zvezi s člankom o mešanih zakonih. Objavljamo nekaj teh pisem.

Trst, 22. marca

V zadnji številki Mladike ste objavili zanimiv članek Nataše Kalanove o mešanih zakonih. V marsičem se strinjamo s Kalanovo. Vendar pa bi dekleta rada nekaj stvari pripomnila, ki jih Kalanova ni napisala.

V splošnem se mi zdi, da bi se vsa slovenska dekleta rajši poročila s slovenskim fantom, če bi seveda našla primernega, kot pa z drugim. Vendar na žalost slovenski fantje pogosto premalo zahajajo v slovensko družbo in si pogosto iščejo ženo izven doma. Ali in v čem jim te bolj ugajajo, je težko reči. Ne bi bila rada krivična. Vendar se mi zdi, da pogosto iščejo tam bolj »lahka« dekleta. Fantje pa najrajši ne mislijo resno na zakon. Hočejo le od dekleta družbo, zabavo, vse in ko so se naveličali, gredo drugam. Včasih se jim zdi menda tudi bolj imenitno, da je njihovo dekle neslovenske krvi. Sodim pa tudi jaz, da je manj verjetnosti, da bo tak zakon srečen kot pa če sta mož in žena slovenske narodnosti. Izjeme so seveda povsod. Mislim pa, da bi morali brati članek Nataše Kalanove predvsem naši fantje.

Z. V.

Nabrežina, 25. marca

Rada bi pripomnila nekaj stvari k članku Nataše Kalanove. Mešani zakoni! Kako prav imate. Toda, če slovenskih fantov ni? Jaz nočem ostati stara in osamelna devica. Želim se poročiti, želim imeti družino, zelo rada imam otroke — rada bi imela svoje otroke. In če slovenskega fanta ni, se bom pač poročila z drugim.

S. P.

Breg, 29. marca

Saj ne letamo za fanti druge na rodnosti. Nekaj pa je treba reči: naši fantje so včasih surovi. Gostilna je njihov najljubši kraj. Radi pijejo in slabo vedejo.

Hočejo, da gremo z vespo ven, a dekde pogreša pri njih obzirnosti in vsaj malo nežnosti. Potem hodijo z dekletom leta in leta in nočejo zaključiti tega znanja in prijateljstva. Ali naj dekde hodi s fantom leta in leta, nazadnje pa se fant dekleta naveliča in se sploh ne poroči. Zato se ne čudite, če gre včasih dekde z nedomačinom, ki je bolj fin, mnogo manj grob in če ima dekleta rad, tudi misli na zakon.

L. M.

USLUZBENCI NA AVTOBUSIH ZA TRŽASKO OKOLICO

Peljal sem se v slovensko vas v okolici Trsta in v avtobusu zahteval vozni listek v slovenskem jeziku. Uslužbenec mi je odgovarjal v italijanščini. Ko sem ga prosil pri pogojni postaji v začetku vasi, naj ustavi, ker želim izstopiti, se za moje govorjenje ni zmenil. Pozneje se je drugim, ki sem se jim pritožil, opravičeval, da me ni razumel. Potniki so bili sami Slovenci: naše okoliške mlekarice, perice in delavci. Ko sem se vozil v druge naše okoliške vasi, sem ponovno videl, da mnogi avtobusni uslužbenci ne poznajo slovenskega jezika, ali pa ga ne marajo govoriti.

Ali ne bi bila dolžnost avtobusnega podjetja, ki vozi v okoliške vasi, da najema uslužbence, ki poznajo oba tukajšnja jezika? Kdo naj pri tem odloča: tisti, ki prejema denar, ali tisti, ki plačuje? Plačniki avtobusnih prog v tržaške okoliške vasi pa so Slovenci.

F. C.

Imate popolnoma prav! Če Slovenci zahtevajo na sodišču in v javnih uradih pravico do uporabe lastnega jezika, naj še toliko bolj upravičeno zahtevajo v primeru, o katerem pišete. Naravnost neverjetno je, da avtobusno podjetje nima uslužbenca, ki bi znal jezik ljudi, ki plačujejo uslužbenca in od katerih podjetje živi. Mislimo, da bi morale naše vasi s pismeno vlogo zahtevati pri podjetjih, da ta nedostatek odpravijo. Če pa bi to ne zaleglo, bi se morali pritožiti na pristojno državno oblast.

Posamezna številka Mladike stane 100 lir, po pošti 120 lir. Celoletna naročnina (10 števil) 1000 (1200) lir. Naročnina za ves letnik v Ameriki stane 3 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 2 funta.

Sonce že vdira v naše domove. Dom se je razširil iz stanovanja na vrt in dvorišče. Cvetoče veje dreves segajo prav do naših oken. Če pa je naš dom v ozki ulici v zadnjem nadstropju, prinašamo vanj prvo cvetje z gmajne in vsa hiša zadiši po pomladi.

Naš dom spomladi...

A meni se zdi, da je naš dom še posebno lep tedaj, ko smo vsi, ki spadamo vanj, doma. Veliki prazniki nas še posebej kličejo skupaj. Morda smo opustili že vse tiste stare navade naših očetov. Lepe so bile, a so odšle v pozabo. Odnese jih je čas. Toda nekaj pa je vendar večno lepega, nekaj, kar se ne bo nikdar spremenilo: bližina tistih, ki se imajo radi.

Zato bodimo za velikonočne praznike skupaj. Saj nas delo vse leto razmetava in preganja. Te dni ne odhajajmo ne na gore, ne na dolge izlete. Družina, ki je zbrana za veliki praznik, se bo vedno spominjala te lepe bližine.

Poskrbimo vsi, da bo naš dom za veliko noč ves lep in čist! Lepo je, če vsi pospravljamo in pomivamo, režemo, kopljemo in pometamo — hišo, dvorišče, hleve, kleti... Za ta praznik pomladi zažgemo preperete veje in očistimo domove.

Naš dom naj bo lep, da bi lahko vanj stopil sam Gospod.

Najslovesnejše kosilo leta bo trenutek, ko bomo položili na mizo blagoslovljene velikonočne jedi: pirhe, gnjat, hren in pinco. Od nekdanj so imeli v slovenskih domovih ta jedila, pa naj so bili še tako revni. Dekleta so jih nesla v visoko naloženih jerbasih blagoslovit. To je bilo združeno s tolikimi doživetji in prepleteno z bogato ljudsko vero. Ohranimo vsaj drobec tiste preteklosti: nesimo majhno količino velikonočnih jedi k blagoslovu in naj bo to naš skupni velikonočni žegen. Tedaj bomo zbrani prav vsi okoli mize.

Naši pirhi so nekaj edinstveno lepega. Vseh barv, pisani in popisani. Posebno veseli so jih otroci. Okrasimo z njimi mizo, da bo imela pridih velike noči.

A naša velika noč bo mrzla in brez vsebine, če ne bomo doživljali tega velikega praznika v domači cerkvi z vsemi bogatimi obredi, s procesijo in pesmijo in z duhovnim prerobenjem. Mnogo laže bomo živeli, če bomo zavrgli stari pesimizem, stara bremena in bomo zaživel novo pomladno Vstajenje. Velika noč je najveličastnejši praznik vse vasi, vse soseske. Procesija na vasi in v mestu je bila od nekdanj slovesna pot od cerkve, mimo hiš, do vrtov in polj, do morja. Marsikje še danes oblečejo tedaj narodne noše. Ne pokopljimo v pozabo ta najpristnejši izraz narodnega duha! Odenimo se v to slovesno narodno obleko in naj se naša molitev v materini besedi pomeša s pesmijo in prošnjo, da bi blagoslov rosil na naše mesto, na vasi, na polja, na vinograde in gmajne. Naše matere naj ne legajo v grob v narodni noši, naj jo zapuste svojim hčeram za te velike praznike.

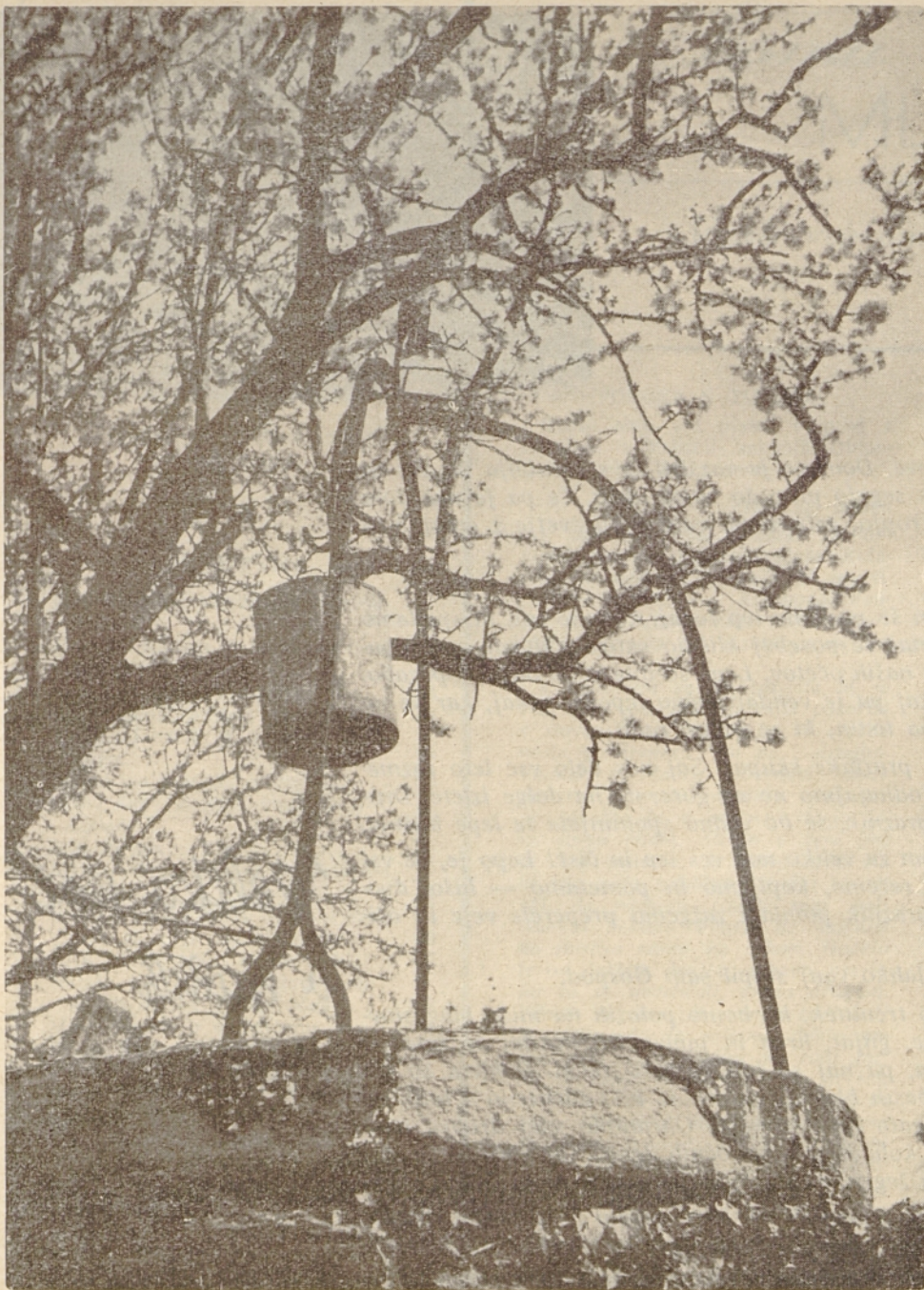
In če je kje v bližini človek ali morda družina, ki v skrbi za vsakdanji kruh ne more doživljati brezskrbne pomladi in velikonočnega izobilja, stopimo tja in delimo svoje dari. Dodajmo toplo besedo in prijazen nasmeh, da bomo ogreli pomanjkanje vsega.

Naj bi bili na velikonočni praznik deležni božjega blagoslova vsi naši domovi.

Srečno veliko noč!

JOZE PETERLIN

Velika noč
u naših
domovih

ALEKSEJ

*Narava je absturmela
in se uzradovala:*

Aleluja

*V zgodnji pomladi
med nežnim brstenjem
svežih trtnih popkov
se je dvignil čisti galeb
v brezmejno modrino neba.*

*Nad mandeljnim cvetom
in prerojenem veselju oljk
je v svetlo-rdeči zarji
zasvetila luč
nemisljive ljubezni.*

*Mi vsi poveščani
po bridkem trpljenju,
jate belih galebov,
letimo preko vsemirja
v harmonijo svetlobe.*

Ave Marija

*Jutranji žarek
zablestel je
na rosni vijolici.*

*Visoki bori
so se v drhtenju
sklonili do tal.
Prisluhnili so pesmi,
ki jo je veter
na lahnih perutih
prinesel pozabljenemu cvetu:
Ave Marija.*

Sklonimo se k zemlji

Vse večje veselje prihaja s soncem v naše domove, na vrtove, v pašne in na gmajne. Le nekaj me moti: da pripravljajo fantje motorje in vespe in možje avtomobile, da bodo v teh lepih dneh zleteli daleč na izlete. Moti ta priprava zato, ker bodo kar naenkrat naše vasi prazne in zapuščene ob nedeljskih popoldnevih.

Kako to, da ne vidimo lepote domačega sveta, ki je ves odet v cvetje? Drugod se zdi vse tako lepo!

Družine iz mesta se vozijo nedeljo za nedeljo do Vidma in v vasi po Furlaniji. Nikdar pa še niso bili na primer v Pesku, v Mavhinjah, v Mačkovljah ali v Goriških Brdih ali pa v Beneški Sloveniji.

Na pragu pomladi bi rad rekel vsem: spoznajmo najprej svojo slovensko zemljo. Ne zapirajmo oči pred njeno lepoto. Tako čudni smo, da se nam zdi vse tuje lepo in imenitno, le kar je naše — domače, ni nič vredno.

Obdelajmo tisti košček zemlje za hišo in zasadimo drevo na vrtu. Sklonimo se k zemlji, k domači zemlji — lepša je kof vse drugo po svetu. Z njeno lepoto v duši si oglejmo tujo, a šele potem, ko smo svojo do dna spoznali. Ves prazničen svet za morjem nas vabi. Sklonimo se k tej lepoti!

J. P.

VSTAJENJE

Iz knjige „Nova pesem“

Drobčno pokljanje odpirajočih se storžev po borih, ko v tišini prigrava sonce prvih aprilskih dni in komaj opazno veje vetrič lepega vremena — minilo je.

Na tiho nedeljo mi med mašo od zagrnenih križev uide pogled skozi stisnjeno okno visoko pod stropom na levi: nabrekli brsti divjega kostanja se v soncu svetlikajo kot dragulji in veja se lahko stresava v burjici — minilo je.

Drevje in grmje začenja zeleneti, tudi s trdovratnih cerov že odpada listje. Vse je eno samo sladko upanje, in mehko se od tal sukljajo modrikasti dimi. Gospodarjeva mila bela golobčka — samec in samica — se nič več ne spreletavata po prekopenem vrtu. Menda sta kljuvala roznata očesca na razpeljani trti, ki poleti senči prostor pred hišo, gospodinja pa ju je ujela — in bilo je po njima. Čivkalo in čivkalo je nebogljeno in zapuščeno v hiški pod visokim napuščem... in po dveh dneh obmolknilo. V jami pri košatem pušpanu je še zdaj nekaj belega perja; kar je bilo mehkejšega, so ga raznesli vrabci za gnezda. Nista torej živela čisto zaman, akoprav je smrt preširoko zajela.

Kaplan je s prižnice razvnel vernike: »Kakor presadimo rožo, da lepše raste in razkošneje cvete, tako gremo za veliko noč tudi k spovedi, da začnemo rasti iz novih tal!«

Glej, zares čutim zrahljana tla pod sabo in okoli sebe, vse diši po cvetju — samo zakaj tako brzi ta zlati čas aprila? Čmrlji obiskujejo vijoličaste in žolte rožice po gmajni, z visokih, še čisto golih, kot usahljih akacij se oglašajo ptice, tla so suha, gorka in vabljava. Od zime in marčnih megla premrlo telo si želi sprostitve in spanja in pozabe: samo pol ure, čudovite pol ure ležati na topli suhi travi med pečinami in brinjem!

Kakor iz tuje dežele se čuje neenakomerno in neutrudno sopihanje lokomotive, ki iz vagonov sestavlja vlak: tam so ljudje, tam so naperi, tam so skrbi. Tam je čas — kruti gospodovalec, a jaz sem se mu iztrgal, moja misel občuje s svetom, ki je onkraj njegovih meja.

Duše, čutim vas okoli sebe v tej čudežni uri! Samo pomislil sem s hrepenenjem na vas, ki ste bili vir in priče moje sreče, in že ste se odzvali: eni iz grobov, drugi iz daljav. Zdaj mi zastaja beseda v vašem krogu. Srce jeclja krik zahvale za ljubezen, s katero ste me imeli radi in ste mi pomagali v stiskah vse do te ure.

In kaj bo odslej?

Duše zglednice, ne boste me zapustile! Deležne milosti božje, ker ste po nji hrepenele, me boste tešile, ko se bodo tla majała pod mano.

Kaj mi pravite to uro, ko diši zemlja po brinju in soncu? Da je le tisti močan, kdor vase zaupa, dasi ga stresa hlad, ko čuti svojo samoto in zapuščenost? Ne samo vase, vem: predvsem zaupa v Tistega, ki z nitkami milosti priklepa nase ponižne, čiste in goreče. Drugi se ne zmenijo zanj, ker jih gluši in opaja vrvež izobilja. Sučejo se po gladkih parketih plesišča sami okoli sebe in še oken ne odpro, da bi videli daljne gore.

Velikonočni radijski spored

VELIKONOČNI PETEK

20. 4. ob 11,45: Obisk v sedmih cerkvah večnega mesta (Stanko Janežič); 18,30 Flavio Testi: »Križanje« za m. zbor, godala, pi-hala, bobne in tri klavirje; 20,30 »Zvesto drevo« (Genesius Jones, prev. Saša Martelanc), branje; 21,30 Anton Dvoržak: Slabat Mater, op. 58.

VELIKONOČNA SOBOTA

21. 4. ob 11,45: Kristusov obraz skozi stoletja; 14,40 Samospevi Stradelle, Mozarta in Bethovna. Poje barit. Marijan Kos; 15,30 Običajna ponovitev: Prvi greh (Lope de Vega, prev. in dram. Niko Kuret), misterij v 3. delih; 20,30 Tri novele Stanka Majcna o Kristusovi smrti in njegovem vstajenju (branje); 21,30 Georg Friedrich Haendel: »Messias«, oratorij.

VELIKONOČNA NEDELJA

22. 4. ob 11,30: »Žarek sonca« (Lojzka Lombar), pripovedna mladinska zgodba. Tudi ponovitev; 16,00 Franc Schubert: »Lazarus«, nabožna drama Augusta Hermanna za solo, zbor in orkester; 21,00 Ljudska opravila in opasila: Zveličar gre iz groba (Niko Kuret); 21,30 Georg Friedrich Händel: »Messias«, oratorij.

VELIKONOČNI PONEDELJEK

23. 4. ob 10,00: Simfonični koncert: Ennio Porrino — Alleluja iz »Kristusovega procesa«, L. Berio: Alleluja, R. Wagner: Tannhäuser, N. Rimski Korzakov: Ruska vel. noč; 10,45 Tiha pomladna srečanja; 15,00 »Ovčar Marko« (Janez Jalen, dram. Jože Peterlin), tudi ponovitev; 19,30 Novela: Selskega župnika velika noč (Finžgar).

•/•

V prihodnji številki bomo objavili radijski spored kot smo ga imeli nekoč od velikonočnega četrta do velikonočnega ponedeljka.

RADIO POROČA O KATOLIŠKIH KULTURNIH DOMOVIH

Po Tržaškem in Goriškem nastajajo novi katoliški kulturni domovi. To dejstvo je podčrtala v svojih oddajah tudi radijska postaja »Trst A«. Več nedelj so bili na sporedu v okviru oddaje »Kdo, kdaj, zakaj« razgovori s pobudniki in osebami, ki so imele največ zaslug v akcijah za gradnjo katoliških domov v Trstu in Gorici. Ta niz razgovorov se je zaključil s pogovorom o katoliškem domu v Skednju. Radijski reporter je najprej poročal o otvoritvi katoliškega doma v Gorici ter posnel govor, ki ga je ob tej priložnosti imel dr. Anton Kacin. Sledil je razgovor z mons. Ivanom Omerzo in gospodično Curkovo, ki sta orisala preteklost in pomen Marijinega doma v mestnem središču. Nato je dr. Jože Prešeren govoril o nastanku Mladinskega doma na Skorklji. Naslednjo nedeljo pa je gospod Stanko Zorko orisal dosedanje dejavnost v novem Marijinem domu v Rojanu, končno pa je orisal gospod Dušan Jakomin delo za dom na Skednju.

DOLINA

Mladina v Dolini je v zadnjem času pripravila več gledaliških nastopov. Med zadnjimi je zlasti pomembna igra v 4. dejanjih »VRNITEV«, ki so jo igrali najprej v domači farni dvorani, v nedeljo 1. aprila pa tudi v dvorani Marijanišča na Opčinah.

Vsi igralci so nad vse pohvalno rešili svoje vloge, tudi najmlajša. Igra je mestoma pretresljiva in zelo lepa. Gotovo jo bodo še v kaki dvorani ponovili. Njihov pogum in delo dajeta vzgled mladini v drugih krajih.

Dolinica pod mano vriska od same nove zelenine, ptice se spreletavajo čezno in se nič ne boje, tako so prevzete od ljubezni. Grmi v belem cvetju — vsakopomladne prikazni: teden dni negibno gledajo v svet, potem pa zbledijo in jih ni več. Pridejo in minejo pekoči meseci — in šele tedaj se jih spet spomnim, ko gledam rdeče, črne in temnomodre plodove.

Vsemu je moč najti nekaj, kar je bilo prej.

O dragi, rešeni okov ila in zemeljskih bolečin, ali se še veselite vstajenja vsega, čemur daje življenje in lepoto ta naša zemlja? Ne morem drugače razumeti slasti, ki jo čuti duša ob tem klitju, odpiranju, dehtanju, žužljanju in petju, kakor da se vi mudite sredi tega najlepšega, ob čemer vam je cvetelo srce nekdanj — preden ste se vrnili v prst ali preden so nas ločile daljave.

Resnično — beseda mi zgublja voljnost, ker govorim z vami, a ne čujem odgovora. Zrno mora umreti, da zraste iz njega novo, bogatejše življenje in večje slave vredno: to verujem in obenem trepečem, ker se čas do tiste usodne ure tako naglo krajša.

Dejal sem: »usodne ure« — in v bolečini zamižal kot pred skokom v črno praznino. Kako silno me priklepa nase ta zemlja! Ali pa ni bilo tudi Tistemu na Golgoti srce prepolno groze pred zadnjo in najtežjo preskušnjo? Groza je bila velika — kelih pa kljub krvavim sragam ni šel mimo Njega, treba ga je bilo izpirati do dna. Slavi je sledila sramota, čudežev zmožni ljubezni je odgovorila v kis namočena goba, ponujena na konici dolge sulice.

Le kdor pogumno kaj dragocenega žrtvuje, ker ne mara okameneti in strohneti v lastni lupini, ne bo ves umrl; le njemu se ne bo s smrtjo vse izteklo. Pridružil se bo živim, ki bodo pobiti potovali v Emavs: potovali jih bo, osrečil in osrečil.

Od severovzhoda začinja peti veter podsončnik, po valoviti gmajni raztreseni bori zmerom glasneje sopejo — vrnil se je čas! Lokomotiva se je nekje umirila, a vse je napeto; vse čaka, da zapoje zvonovi velikosobotnega večera: »Kje, smrt, je zdaj pre-maga tvoja, in tvoje ostro želo kje?«

O duše prijateljice. pojdite jim, zmagoslavnim, z menoj naproti!

Cvetoče veje se sklanjajo nad
Miljski zaliv

K ZDRAVIM KORENINAM!

Mnogo imamo ljudje skupnega. Ena najtesnejših vezi med pripadniki vseh narodov, slojev in nazorov v vseh časih pa je spoštovanje in ljubezen do matere.

Čudovita skrivnost predajanja življenja se vleče od začetka človeškega rodu in je nobena miselna ali dejanska zabloda ni mogla izničiti. Najhujša pregreha ob tej skrivnosti prej ali slej doseže svojo katarzo — izčiščenje in človeški rod gre naprej po začrtani poti modrega Stvarnika pomlajen v nove zarje bodočnosti.

Včasih se me loteva malodušje, ko se zaziram v podobo mnogih sodobnih deklet in žena in mater v naši okolici in v drugih deželah sveta.

Ali je za to poudarjeno zunanostjo, pretiranim lepotičjem, prazno, kričavo besedo in neuravnovešeno živčnostjo še skrita tista dragocena srčika, ki od znotraj osvetljuje vsako žensko bit in ji daje pravico do najsvetejšega imena: mati?

Ali je strah pred bolečinami rojstva in pred celotno oskrbo otroka le hipen in prehodni, ali pa je stvarni izraz sebične vasezagledanosti in pomeni odstop od prve dolžnosti ter začetek razkroja sodobne družbe?

Tako mi je včasih, da bi zaihtel ob spominu na mnoge naše slovenske matere, ki sem jih sam poznal, ali so mi o njih pravili drugi. Tudi opisal jih je že ta ali oni, med njimi naš največji ustvarjalec besede: Ivan Cankar. Vredne so zares, da jih postavimo na neporušljiv oltar in potem zahajamo tjakaj vselej, kadar nam primanjkuje vzorov in moči.

Bile so tihe, skrite, delavne, potrpljive, pomirjujoče, vse osrečujoče.

Bile so rodovitne. Vedele so, da je njih življenjska naloga ta, da rode, trpijo, odpuščajo, ljubijo in v pozabi nase osrečujejo.

Bile so svete. Svetost, to se pravi vso svojo junaško popolnost pa so dosegle in ohranjale, ker so bile verne. Ne le tako na videz, včasih in samo zunanje, temveč iz svojih najbolj pristnih notranjih globin.

Blagoslov je spremljal njihove misli, besede in dejanja, ker so znale moliti.

Radost je odsevala iz njih oči in ko so iz svojega srca čez ustne prelivale v svoje dete prvo molitev in pesem, so vedele, da pod soncem ni srečnejšega bitja od njih.

Rad bi jih priklical nazaj, te naše matere preteklih desetletij in stoletij. Rad bi jih priklical v ta naš sodobni čas, ki se ponša z vsakršnimi izumi in zunanjim napredkom, istočasno pa mu grozi notranji duhovni razkroj in celotna propast.

Ne maram biti črnogled. Upam in vem: še so zdrave korenine. Zunanost je načeta, notranost pa še nosi v sebi zdrave sokove in vekovito življenjsko silo, ki bo ostala in prevladala.

Mora ostati in mora prevladati.

Matere, žene, dekleta: ve ste korenine, iz katerih mora po- gnati zdravo drevo! Ne dovolite, da vam sodobni strup okuži duha in telo! Preženite mrčes, ki izpodjeda mlado rast!

Naš rod mora živeti še stoletja in tisočletja.

Ne bodite grobokopi nerojenega potomstva!

Bodite nosilke življenja, zdravja, rasti, in vesele slovenske bodočnosti!

ROJAN - PRAZNIK MATER

Na tiho nedeljo je bil v dvorani nastop otrok naše osnovne šole. Pripravili so praznik materam. Vse točke bogatega sporeda so bile dobro naštudirane. Videli smo, da so gospe učiteljice iz vsakega otroka spravile vse, kar je bilo mogoče. Program je potekal brezhibno. Otrokom so lička kar žarela od zadovoljstva, da so lahko pokazali mamicam kaj znajo.

Taki nastopi zahtevajo mnogo truda in časa, a se bogato obrestujejo. Med šolo in štarši se tako ustvarja prijetna vez, otroci pa se vadijo v nastopanju.

Novi Marijin dom v Rojanu postaja zares župnijski dom. Fantje so ustanovili svoj športni odsek »DOM«. Pridno se vadijo zlasti v namiznem tenisu, da včasih verjetno zato tudi šola trpi. Najbolj živahno je v Marijinem domu ob nedeljah po sv. maši.

Na pustno nedeljo so dekleta in fantje uprizorili šaloigro Zdravka Ocvirka »Iz starih časov«. Kljub hudemu dežju je bila dvorana skoraj polna. Igra je dobro uspela. Gledalci so se nasmejali do solz. Igro je režiral visokošolec Edi Košuta. Igralci so pokazali lepe zmožnosti, ki jih bodo z nadaljnjimi nastopi gotovo še bolj razvili.

Oljčno nedeljo pa so članice dramskega odseka Marijine družbe rezervirale za predstavo drame v 4. dejanjih »Julija«. Drama slika resnični dogodek iz življenja sv. Julije, ki je živela sredi petega stol. po Kr.

Kristus med nami v umetnosti

»Če je to delo ljudi, bo samo propadlo. Če pa je delo božje, kaj morete proti njemu,« tako je dejal modri Gamaliel v začetku krščanstva. Po dvajsetih stoletjih Kristus še prevzema rodove in ima moč, da zajema vse civilno in družbeno življenje narodov. Njegova osebnost je bila in je še vir visoke poezije, v kateri se odraža človeška zavest v svojem večnem valovanju, preveva vso umetnost kot najvišji ideal in vliva vanjo bogastvo.

Pristne Kristusove podobe nimamo nobene, ker Judje niso smeli upodabljati ljudi. O Veronikinem prtu in svetem prtu, v katerih je vtisnjena Kristusova podoba, govori le izročilo. Sveti Avguštin pa ugotavlja, da ni nobene resnične podobe o Kristusu.

V prvih umetniških podobah v katakombah imamo Kristusa upodobljenega le s simboli, katere je navdihovala vera ali pa stari testament. Zelo pogosto najdemo rabo mitičnih poganskih znamenj. Z Bakovo vinsko trto so izražali njegove besede: »Jaz sem trta, vi mladike.« Palma in krona izražata zmago in slavo, Dijanin jelen, našo žejno dušo, ki jo napaja studenec njegovega življenja. Junonin pav je simbol vstajenja, pelikan njegove ljubezni. Jagnje je

simbol pohlevnosti in nedolžnosti. Sladki pevec Orfej pomeni njegovo moč ljubezni.

Težje umljiva je podoba ribe, ki jo Grki imenujejo IHTHYS. Posamezne črke te besede pomenijo: *I*esous *H*ristos *T*heou *Y*ios *S*oter — Jezus Kristus Sin božji in Odrešenik. Zelo znan je znak A-O, ki sta prva in zadnja črka grške abecede in pomenita začetek in konec: alfa in omega. Toda najvišji simbol vseh časov pa je križ, kot najvišje znamenje življenja in trpljenja.

Po uradnem priznanju krščanstva, ko je cesar Konstantin leta 313 izdal milanski edikt, je umetniško izražanje Kristusove podobe zapustilo senco, simbole in mračne katakombe in se je vedno pogosteje uporabljalo na grobovih. Mnogo simbolov je prešlo v pozabo in izven rabe. Ostalo pa je jagnje s svetlim sijajem križa okoli glave, ali pa naslonjeno na skalo, izpod katere izvirajo štiri reke zemeljskega raja.

Drugo znamenje je »oranta«, podoba mlade žene, zamaknjene v molitev z iztegnjenima rokama. Ta naj bi predstavljala dušo, ki je zapustila telo in je pripuščena v nebeško blaženost. V zamaknjeni sreči kleči pred Bogom, ki ga je končno dosegla. Zelo prevladujejo tudi prizori iz pastirskega življenja, v katerih je Kristus Dobri pastir in je prikazan v prepasani tuniki, s krušnjakom, orientalsko brado in rdečih las. Ljubeznjivo nosi na ramah izgubljeno ovco. Podoba spominja na Hermesa, ki nosi ovna. Podoba Dobrega pastirja je bila štiri stoletja priljubljena podoba v krščanski umetnosti. Vzrok tega prvenstva je v visokem pojmovanju pobožnosti, usmiljenja, ki ga izražajo Gospodove besede: »V nebesih bo večje veselje nad enim spreobrnjenim grešnikom, kot pa nad devetindevetdesetimi pravičnimi, ki ne potrebujejo spreobrnjenja...« Tako je postavljena osnova nove morale, ki je prinesla temeljito spremembo v družbeno življenje.

Kmalu so začele rasti v Rimu s Konstantinovim razumevanjem bazilike svetega Petra, svetega Pavla, svetega Križa; v Ravenni svetega Vitala in svetega Apolinarija; v Jeruzalemu pa svetega Groba. To so bila razkošna svetišča, namenjena službi božji in predstavljajo nadaljnji razvoj poganske bazilike grškega tipa. V njih je bil križ gol in namesto Kristusa najdemo križano jagnje ali pa samo blagoslavljajočo roko med soncem in luno. Iz te dobe nam je poznana freska, ki krasí apsidno nekega groba na Domitilinem pokopališču v Rimu, kjer je Kristus prvič upodobljen v nebesnem zmagoslavju, ogrnjen v belo ogrinjalo, Kralj slave in najvišji postavodajalec, sredi svojih apostolov, to je Kristus Pantokrator, Kralj vesoljstva.

Iz IV. stoletja imamo prve prizore o trpljenju, ki pa vsi teže k temu, da bi olajšali ponižujočo žrtev, kateri je znala pozneje dati prav umetnost tolik

pomen in izraz. V teh je Kristus izražen na dva točno ločena načina: na grški način, gol, golobrad in preprost (povezava z Apolonovo podobo); drugi pa je orientalski tip, ogrnjen v plašč, živ, z dolgimi in skodranimi lasmi in močno brado (povezava z Zeusom). Iz te druge upodobitve izhaja klasični tip Kristusove fizionomije. Iz prepletanja obeh teh zamisli je zrasla bizantinska umetnost, v kateri je najsvetlejši dogmatski izraz Odrašenikove podobe. Ta ima globoke in trdne temelje v izrazih trpljenja. Trpljenje je zajeto v svoji žalostni resničnosti, dočim umetniški izraz, ki je povezan s klasičnim svetom, polagoma tone. Kristusa mučijo in on trpi in umre. Na to nas spominja mozaik v apsi cerkve svete Podencijane iz XIII. stoletja. To je najstarejši okrasni dokument, ki je ohranjen v krščanskih bazilikah. Obenem pa je prvi veliki prikaz križa, ki skozi stoletja proglašča svetost in veličino žrtve. Velik, pozlačeni in z biseri posuti križ se dviga nad skalami Golgote, v oblačnem ozadju pa je mesto Jeruzalem v apokaliptični viziji. Tako začno nastopati v verski umetnosti veličastni prizori. Ne več skromni mladenič, temveč mož, v vsej svoji lepoti in moči, s svetniškim sijajem in oblečen v bogata oblačila. Desnica se svečano dviga v blagoslov, v levici pa drži knjigo ali pa papirusov zvitek in predstavlja grške modrijane. Prestol, na katerem sedi, je vedno bogato okrašen.

V cerkvah in knjigah nastopajo prizori iz njegovega javnega življenja v podrobnostih. Iz njih izžareva njegova nežna duša, bodisi da izraža svojo bolelost, ali pa sveži rane drugih. Pomaga, sotrpi, razumeva, odpušča, ljubi in trpi.

Toda pretekla so stoletja in stoletja, preden se je Kristusova podoba v umetnosti ustalila v njegovih ljubeznjivih potezah in najvišji žrtvi.

V gotski umetnosti XII. stoletja se ustalila skladnost oblik in enotnost teženj. Pod vplivom bizantinske samostanske umetnosti in pridigovanja svetega Frančiška Asiškega, Kristus izstopa iz teologije in stopa na bolj človeku dosegljiva pota. Čas Fra Angelica nam je dal fresco Kristusa na križu, polno lepote, vdanosti in ponižnosti; Giotto pa z dramatičnim prikazom Kristusovega trpljenja daje novo in večno besedo.

Humanizem se ni mogel odtrgati od starega sveta in svete podobe, ne iz prezira temveč zaradi duha časa, blizu Olimpa. Šele Renesansa je počasi naredila korak dalje. Botticelli nam z veliko dramatičnostjo predstavlja trpljenje v Snemanju s križa, Leonardo da Vinci pa je v svoji Zadnji večerji vtisnil Jezusu izraz vdanosti in žalosti ob besedah: Eden izmed vas me bo izdal. Samo Michelangelo je vtisnil v Vesoljni sodbi Jezusu izraz grmečega Jupitra, v atletske potezah. Raffaello, Andrea del Sarto, Correggio, Paolo Veronese, Tintoretto in nešteti drugi so 200 let tekmovali s svojimi glavnimi umetninami, ki izražajo Gospodovo trpljenje in njegovo zmago. Vse pa preveča izraz usmiljenja in ljubezni. V XVI. stoletju pa je Guido Reni dosegel višek s svojim »Ecce Homo«.

V zadnjem stoletju umetniki teže k temu, da bi Kristusa čimbolj približali osamljenemu in razdvojenemu človeštvu. Umetnost tako preveč povzdiguje človeško stran, na škodo božji strani. Tako dajejo

Kristusu izraz človeka-delavca, socialnega reformatorja, z rasnimi in razrednimi potezami in ga bolj predstavljajo kot Dobrotnika, ne pa Odrašenika.

Evangeljski razlogi, zgodovinsko kritična raziskovanja in poezija se prepletajo brez oddiha, kot bi hoteli izraziti čas, da je iz starega, umerjenega in pokvarjenega sveta vzklikal novi svet, velika beseda bratstva in ljubezni, polne upanja. Upodabljanje Mesije se tako spreminja s časom. Jezus ni več le ideal pohlevnosti in usmiljenja temveč tudi veselja in prave.

»Kristus pred Pilatom« Mihaela von Munkaczyja ni več nazareški mladenič, vdanega pogleda, belih in nežnih rok, ki se dvigajo le v blagoslov, temveč je zagorel, strog, sodnik in ne krivec, ki prosi oproščanja, temveč pravice. Prav tak je Bistolfijev »Kristus«, ki odločno gleda pred se, misli, sanja, se giblje in njegove nemirne roke se iztezajo, da bi si osvojile nedosegljivo. To je Kristus današnje človekove vesti.

Kristus je zaupal božje seme zemlji. To seme je božje in neskončno kot On sam, ki ga je dal. Zato mora nujno roditi brezštevilen sad.

V vsaki zgodovinski dobi človeštvo pobere s čudovitega drevesa enega izmed teh sadov, ki se polagoma razvija in dozoreva iz onih oblik, ki so bile značilne za prejšnje dobe in stopa v nove ideale. Podobno kot mrtvi Kristus nujno sledi vstalemu Zveličarju. V različnih upodobitvah se izraža v estetskem redu resničnost Gospodove besede: »In jaz bom z vami vse dni do konca sveta.« To je tudi v vseh oblikah in barvah, žalosti in veselja, vere in usmiljenja, ki izražajo različno lepoto Boga-Človeka.

Velika sobota: Češčenje križa

Aleksej

PRED NEVIHTO

Nemirna tišina.

Za hip se ustavi
hitro premikanje
naravnih koles.
Zbira novega vzleta
proti neznanim tokovom.

Do zadnjega vlakna
se vse prenapne.

Oči boječe in plašne
zrejo v črno nebo.
Na koncu svoda
bel oblak beži
pred črno silo.

V duši je trepet,
kdo bo zmagal:
jaz ali ti?

NEVIHTA

Blisk in grom.

Sprožena je sila
naravnih moči.
Divje rjovenje vetra
trga težke plohe
z oblačnega neba.

Skoraj brezumen krik
prevladuje povsod.

Oči so zaprte,
pred zadnjim izbruhom,
v pogrezajočo se temó.
Belega oblaka
ni več.

Boj
med dušo in atomom
je na višku.

PO NEVIHTI

Blagi mir.

Umito nebo
se lesketa
v modrini
zahajajočega sonca.
Morje je tiho.

Zmagujoča pesem
se razlega povsod.

Kot zvezde na nebu
se odprejo
jasne oči.

Blaženost rajska
že sije iz njih.

Duša z zmago,
prosta vezi,
hiti v naročje Ljubezni.

TETA

Odlomek iz romana „Zaprta srci“

Peter je stopil v jedilnico s prožnim korakom in obrazom še zardelim od ledene vode, ki je tekla v tetini kopalnici. Pričakovala ga je že, kot je bilo v navadi. Vstajala je namreč ob prvi jutranji uri in je že pripravila svojo sobo, prižgala ogenj v peči in na verandi počistila kletke svojih papagajev.

Ko je Peter vstopil v sobo, premajhno za starinsko in veličastno pohištvo, kot da je izdelana za večnost, s katerim je bila opremljena, tako da je spominjala prej na skladišče kot na jedilnico, je teta sedela vsa ravna kakor sveča na stolu z visokim naslonjalom, pri mizi, ki je bila že pokrita za zajtrk. Njej nasproti je pozlačeno ogledalo v slogu Ludovika XVI. skoro popolnoma pokrivalo steno, a na črnikasti železni peči je vrela kava in na vse strani razširjala svoj vabljivi vonj.

»Guten Morgen«, ji je zaželel in sedel na svoj prostor k mizi. Teta ga je ošvrknila z bežnim pogledom skozi zlati lornjon, ki ga je podedovala po materi in ki ga je rabila pri branju, odložila je časopis. Nalila je kave, najprej njemu, potem pa še sebi v prosojne skodelice iz starega bavarskega porcelana s širokim robom, ki je nekoč že bil pozlačen, a je sedaj postal škrlaten, zaradi dotika tolikih usten, in namerila v vsako skodelico dve žlički sladkorja.

»Gut geschlafen?«, se je nato pozanimala, a je takoj, ne da bi počakala na njegov odgovor, posvetila vsó svojo pozornost zemlji, ki je ležala pred njo na krožničku in jo rahlo namazala z maslom in medom. Razrezala jo je na polovico.

Peter jo je opazoval, ko je pozorno mešala svojo kavo, da bi se v njej stopilo vsako zrnce sladkorja in drobila med enim in drugim požirkom svoj namazani kruh. Orlovski nos ji je ponosno štrlel sredi sivega in suhljatega obraza. Na njegovi grbi se še ni zacelila modrikasta brazgotina, čeprav so minili že trije meseci odkar jo je na ulici po nesreči podrl biciklist. Njene ustnice, ki so bile ozke in ravne so se malokdaj raztegnile v na smeh. Kot je bila njena navada, si je povezala lase z drobnim črnim trakcem. Črna je bila tudi njena obleka in ponošena volnena jopica, ki jo je ogrnila preko ramen, z žepi, polnimi robcev, ki jih je vedno tlačila vanje. Njene oči so bile sive, a prav nič utrujene in odmaknjene kakor so navadno oči kratkovidnih ljudi. Sploh je bila teta za svoja leta zelo mladostna in Peter bi celo ne mogel z gotovostjo reči ali so njeni lepi zobje naravni ali ne.

Sicer pa se je tetina pojava popolnoma skladala z mračnim vzdušjem jedilnice. Slike iz pozne monakovske šole prejšnjega stoletja so skoro popolnoma pokrivalo stene, v širokih črnih okvirjih so prikazovale izključno jesenske pokrajine. Med visokimi brezami in nad vodami potokov se plazijo sive megle in ovijajo v svoje nedoločene obrise, hiše, mline in ljudi. Celó zelena žametna prevleka divana in senčnik velike svetiljke, ki je stala v kotu, ne da bi služila svojemu namenu, kajti manjkala ji je žarnica, sta pridobila nekakšen čuden siv blesk, čeprav ju je teta ob sončnih dneh skrbno pokrivala z velikimi belimi rjuhami.

Radijski napovedovalec je z brezbriznim glasom bral politične novice in oba sta v tišini poslušala. Le tu pa tam je kavna žlička udarila ob porcelanasto skodelico, ko je teta znova mešala sladkor v kavi, ki si jo je pravkar dolila. Počakala je vremenská poročila. Potem, ko so začeli deklamirati poezije za dobro jutro, je skrbno zvila svoj prtček, mu nataknila kolesce iz slonovine in dejala:

Stolica za slovenščino na tržaški univerzi

»Mein Lieber, rada bi se pogovorila s tabo o stvari, ki me, da ti po pravici povem, vznemirja. Že nekaj časa te opazujem in zdi se mi, da si se spremenil. Nočem se vtikati v tvoje zadeve, toda bojim se, da te tale Fraeulein Dina zanima malo preveč!«

Peter je sunkoma dvignil glavo, kot da bi hotel zanikati, a ni mu dovolila, da bi karkoli pristavil v svojo obrambo.

»Ne, ne, ni treba lagati. Poznam te predobro. Popolnoma tudi razumem, da ti je deklet vseč, toda moral boš z mano priznati, da ni primerna družba zate. Tvoji starši so me prosili, naj pazim nate in zdi se mi, da je prišel trenutek, da te moram opozoriti. Sam veš, koliko moških teka za njo. In deklet, ki sprejema svoje prijatelje v svoji sobi ter jih zadržuje pozno v noč, nikakor ne moremo imeti za rescn. Hotela sem te samo opozoriti. Upam, pa ne bom prisiljena pisati tvojim staršem.«

Spet ni počakala njegovega odgovora, ampak se je znova posvetila kruhu in surovemu maslu.

Peter pa bi ji tudi ne vedel kaj reči, saj je bil ves presenečen, ko je vendar odkrila to, kar si še sam ni upal priznati.

Poleg tega pa je bilo tudi vse res, kar je dejala o Dini. On sam je prisluškoval z ljubosumnim ušesom, skoro vsak večer do polnoči in čez šepetu mladih glasov, ki je prihajal iz njene sobe in njenemu prešernemu smehu.

Spet je med njima zavladal molk, legel je ves težak na njegovo srce Peter si je obupno želel reči vsaj besedico, da ga razblini, a je zastoj skušal najti snovi za razgovor. Njegov pogled je končno obvisel na kletki, obešeni na kljuko širokega okna. Vprašal je: »Kako je kaj s ptičji?«

Tetine oči so se zaiskrile in poteze njenega obraza so se omečile. Celo nasmehnila se je. »Imamo dva mladiča« je dejala, kot da mu zaupa sladko skrivnost. »Počakaj, prinesem ti jih pokazat!«

Pohitela je iz sobe in se napotila na verando. Slišal jo je iz daljave, kako je po imenu klicala svoje miljenčke in z glasom, polnim nežnosti ponavljala besede, ki so se jih od nje naučili: »Guten Tag, Bobi! Schlimm Tony!«

Skozi polodprta vrata je bilo videti njeno spalnico z ljubko toaletno mizico, na kateri je bil skrbno razložen dragoceni necessaire in z velikanskimi nabožnimi slikami na stenah, med katerimi pa je bilo opaziti tudi »Lohengrinovo slovo« in »Sigfriedov boj z zmajem«. Te je prav gotovo semkaj prinesel tetin oče, vnet občudovalec Wagnerja in germanskega bojnega duha.

Stari gospod se je bil večkrat ustavil pred njima poln ponosa in vzhičenosti ter si z vajeno kretnjo zavihal brke, ki jih je nosil še po modi Franca Jožefa in se spominjal svoje lastne mladosti, ko je bil sam tak sijajen vojščak kakor Lohengrin in je na dvoru blestel, mlad postaven oficir, cesarjevih huzarjev v tesni uniformi, ki je odkrivala v polni luči njegovo sijajno moškost in vabila nanj poglede lepih žena.

Ah, stari, dragi Dunaj! Kolikokrat je upokojeni gospod, ki je bil sedaj že dvajset let pokopan v družinski grobnici, govoril o njem svoji hčerki in kolikokrat je ona ponavljala stare zgodbe Petru s solznimi očmi in s takim navdušenjem, kakor da jih je sama doživela. Dvorni plesi so zaživeli v njenih besedah, polni luči in sijaja, knezov in najplemenitejših imen cesarstva.

»Sem ti že pravila, da je moj oče plesal s cesarico Elizabeto?« ga je vprašala, srečna, da bo lahko svečani dogodek še enkrat obnovila, kot skoro vsako nedeljo po kosilu, od dveh do treh, preden je legla k počitku.

Peter ji ni hotel pokvariti veselega pričakovanja in jo je potrpežljivo prosil naj pripoveduje.

»Bil je še mlad oficir takrat«, je teta začela, »ko so ga prvič povabili na dvor. Pomisli, Elizabeta je sama prišla k njemu in se zapletla v pogovor z njim.«

»O čem sta govorila?« jo je Peter neizbežno vprašal v preprčanju, da je nepotrebno izmišljati si nova vprašanja.

(Dalje na strani 61)

Slovenistika ali znanstveno zanimanje za slovenščino je bila doslej na italijanskih univerzah zanemarjena. Le na tej ali oni univerzi je bila stolica za slovensko filologijo, za posamezne slovanske jezike pa ni bilo večjega zanimanja. Na večjih univerzah je bil od časa do časa kak tečaj ruščine, srbohrvaščine in morda še bolgarščine. To veliko pomanjkljivost so mnogi kritizirali in poudarjali, da bi pred albanščino in madžarščino morala imeti slovenščina in srbohrvaščina prednost, ker smo pač sosede. Na vseh jugoslovanskih univerzah se ne glede na kulturni sporazum poučuje italijanščina.

Trd in mrzel led je prva prebila *katoliška univerza v Milanu* in ustanovila stolico izrecno za slovenščino. Trst pa je po stari navadi kot v mnogih drugih stvareh vedno v zamudi. Sedaj so se naposled zganili tudi v Trstu. Toda stolice še ni, le dobra volja je, da ne bo nasprotovanj, če bi tako stolico ustanovili.

Trst, ki ima absolvente slovenskih srednjih šol, bi moral že davno čutiti to vrzel in ustanoviti stolico za slovenščino, a je pasiven. Mladi naraščaj, ki prihaja iz tržaških in goriških slovenskih gimnazij, mora najti v novi stolici smotrno nadaljevanje materinega jezika in znanstveno poglobitev, ki bo strokovno dopolnilo znanja, pridobljenega v srednjih šolah.

Zelo smo radovedni, kdaj bo do te stolice prišlo. Ali bodo še dolgo odlašali in odriivali to kričečo potrebo.

—š

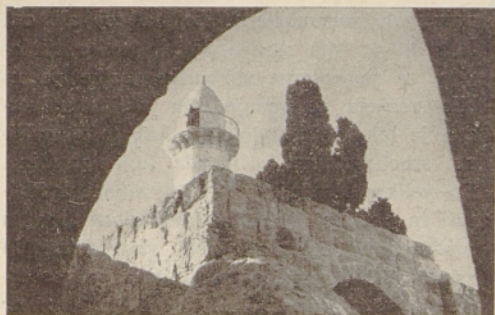

Na letošnjem romanju, ki bo od 7.-9. julija, si bomo ogledali tudi mesto Piso z znamenito katedralo, krstilnico in visečim stolpom

Pilatova žena

PREVEDLA MARIS KRESNA

(2. nadaljevanje)

V njenih objemih je bila mirna vdanost, tiha bolečina. Ko je gledala moža z velikimi očmi, se mi je zdelo, da se je med ta dva človeka vsilil pogled obsojenca iz Judeje. Toda prokurator ni več mislil na oni dogodek.

Pozneje smo se vrnil v Rim. Judeja je bila pozabljena. Cesar je poveril prokuratorju važne naloge in prokurator je užival ob tem. Rim je sprejel Klavdijo kot je to zahteval položaj njenega moža. Klavdija pa Rima ni sprejela. V Jeruzalemu je hrepenela po Rimu. V Rimu si je želela v Jeruzalem. Šumne zabave, ki so jo nekdanj očarale, so jo sedaj odbijale. Njene solzne oči so izdajale sočutje, če je nanese pogovor na uboge sužnje. Ob zmagoslavjih so bile njene misli pri premaganih vojskovodjih, ki so prihajali na Kapitol, vklenjeni v verige. Najbolj pa je trpela pri javnih igrah, ko je gledala besnečo množico, razdražene zveri in umirajoče gladiatorje. Trpela je, če je morala spremljati moža v cirkus. Ta je bil pa ves navdušen za dirke in je sam vodil kvadrigo. Da bi bil kos svoji nalogi in da bi obvladal svoje telo, ki se je nagibalo k debelosti, se je cele dneve mudil v kopališčih, kjer se je uril in negoval. Šel je tako daleč, da je dal svojega najljubšega sužnja v uk nekemu čarodeju, da bi se naučil skrivnosti, kako prisiliti demone, da pripomorejo do zmage. To je bilo pač v nasprotju s Pilatovimi prosvetljenimi nazori. Zdelo se mi je smešno. Opazila sem tudi nasmeh na ustnih zvitega sužnja. Klavdiji pa ni bilo do smeha. Ko je to slišala, je še bolj trpela. Prokurator je ni razumel.

»Veselila se boš tudi ti, ko boš videla mojo zmago,« jo je hotel prepričati. Ljudstvo bo proslavljalo lepo soprogo slavnega zmagovalca. Moja draga Klavdija bo slavila zmagoslavje. Tvoja zmaga bo moja nadkriljevala.« Začuden je umolknil, laskanje jo je pustilo mrzlo. »Ali si res pozabila na svojo lepoto?« je vprašal s tujim glasom. Vprašanje je čulo samo lastni odmev.

»Bojim se zate,« je zašepetala.

»Bojiš? Če vodim kvadrigo,« jo je presekal.

»Ne samo tedaj, ko vodiš kvadrigo,« je odvrnila. Gledal jo je ves začuden. Zdelo se je, da bosta začela razgovor, a zopet je obvisel v zraku. Prokurator ni mogel prenesti njenega pogleda. Bil je nepotrepljiv in razdražljiv. Nekdanja sebična deklica mu je bila bolj privlačna. In vendar je bila njena lepota

še sedaj dovršena. Prokuratorja pa ni očarala. Prej je rad občudoval njene oči. Sedaj se jih je izogibal. Tudi na družbo ni imela Klavdijina lepota nobenega vpliva več. Včasih je rada uporabljala mazila in dišave, sedaj je na to pozabila.

»Starinska je,« so šepetali v družbi; »nobenega odnosa nima do modernega Rima,« so trdili, ko so jo videli v cirkusu, ko je kot odsotna sedela poleg moža.

Ni mogoče zanikati: Rim je bil nova stvarnost, s katero se je bilo treba spoprijeti in sprijazniti. Ko smo bili odšli v Judejo, je v Rimu vladal naslednik velikega Avgusta in prebivalci so ga gledali s ponosom in z navdušenjem. Ta sijaj pa je ugasnil: krvave obsodbe so zasenčile zadnja leta vladanja cesarja Tiberija. Mnoga znana imena so bila zbrisana. Plemeniti Rimljani so znali umirati; tisti pa, ki so ostali, so znali živeti. Bilo je, kot da jih je groza, ki so ji gledali v oči, pokazala pot v lagodnejše življenje in uživanje. O temni preteklosti, o slavnih prednikih niso govorili. Zabavni škandali, ljubezenske zgodbe in zlasti uspehi v areni — to je bil predmet razgovorov. In vsi so se pri tem dobro počutili. Tudi prokurator ni bil izjema. »Ljudje so minljivi, cesarstvo je večno,« tako so govorili, če je govorica slučajno nanese na pokojnike.

Samo enkrat se je prokurator bežno prestrašil, ko mu je neki suženj s póroglživim nasmehom pripovedoval, kako je v zadnjih letih Tiberijevega vladanja odmeval po Rimu klic: »V Tiberio s Tiberijem!« Klic je bil podoben onemu, ki ga je bil nekoč slišal v Jeruzalemu. Se ga je prokurator še spominjal? Zopet se je slišalo o krvavih umorih v cesarjevi družini in v mestu. Če je imel prokurator za zločine starega Tiberija zaprte oči, je sedaj smatral nekako za svojo dolžnost, da je zagovarjal blaznosti mladega Kaligule.

»Blagor cesarstva zahteva včasih nedolžne žrtve,« je rekel Klavdiji in bilo je kot da opravičuje samega sebe.

»Blagor cesarstva zahteva včasih nedolžne žrtve,« je ponovila suho in razgovor je zopet obvisel v zraku.

»Kaj meniš, kaj si hotela reči?« je vprašal obojavljaje. Prekrižala je roke in prsih, potem je prijela njegovo desnico in jo ljubeče pobožala.

»Ali se spominjaš, takrat...« je začela in ga pogledala z dolgim pogledom.

»Ne, ničesar se ne spominjam,« jo je prekinil in se ji odtegnil. »Bogovi zahvaljeni, Jeruzalema mi ni prav nič mar.« — Kako to, da je govoril o Jeruzalemu? Gospa ga ni omenila niti z besedico. Ali sem morda preslišala?

Poznala sem take trenutke. Bilo je, kot da ga je z vso ljubeznijo rotilla, naj se nečesa domisli. Ni vedela, če je njegov spomin še živ. Bila je podobna nekemu, ki mora zbuditi spečnega človeka, a se ga vendar boji motiti v spanju. On je morda slutil, kaj se v njej dogaja. Bil je neodločen. Bilo je, kot da bi moral odpreti neka vrata. Šel je proti njim, a

sredi pota se je obrnil in obstal. To se je večkrat ponavljalo.

Leta so tekla. Razmerje med zakoncema se na videz ni nič spremenilo. Ne vem, ali je ta napetost med njima popustila, ali sem se ji privadila. O Jeruzalemu ni bilo nič več govora. Prokurator se je postaral. Vroče kopeli mu niso več pomagale proti zavaljenosti in pod močno brado se mu je naredila maščobna blazina. Na temenu se mu je začela bočiti velika rimska pleša in posnemajoč velikega Cezarja, se je v javnosti rad pokazal z bršljanovim ali lovorjevim vencem okrog čela. Tudi Klavdija, ki je bila mnogo mlajša, je ovenela. Izraz pričakovanja pa je dajal njenemu obrazu dih mladosti. Prokurator pa se ji je vedno bolj odtujeval. Njegovo ime so pogosto imenovali v zvezi z drugimi ženskami. Ona je vse to vedela, a je vse prenašala kot nekoč smrt edinega otroka. In vendar ga je ljubila. Imela sem občutek, da ju v globini nekaj veže, kar ju navidezno loči. Nekateri so se čudili, zakaj se prokurator ne loči. Drugi so se čudili, zakaj se ne loči Klavdija, ki bi si morda še zagotovila srečo zakasnelega materinstva. Onadva pa nista na to mislila. Njun zakon je povezal Pontifex Maximus po stari šegi in na Kapitolu so tedaj darovali žrtev bogu Jupitru. V zadnjih letih vlade cesarja Tiberija so tudi tako sklenjene zakone razvezovali. In kdo se je čutil vezanega na stare bogove za vlade Kaligule in Nerona? Klavdija je bila v mladih letih vdana bogovom. Zadnja leta pa se je vedno bolj obračala od njih. Ali je podlegla moževemu vplivu? Ne, bila sta različna. Prokuratorju bogovi niso bili nič mar, a je bil popolnoma miren zaradi tega. Klavdija pa je bila nemirna. Tak nemir se polasti človeka, ko vidi, kako mu leta potekajo, a njegovo hrepenenje ostane neizpolnjeno.

Nekega dne sem jo spremljala v nosilnici preko Foruma. Bilo je sončno pomladansko jutro, palače in templji so se kopali v luči. Ti veš, plemenita Julija, da se jaz ne navdušujem za rimske stavbe. V moji domovini zidajo sicer bolj preprosto, a zato bolj odlično in plemenito. Tisto jutro pa sem nehoté mislila na morsko valovanje: kot se je boginja Afrodita rodila iz morske pene, tako se je boginja Rima rodila iz te lepote. To misel sem povedala svoji gospe. Čez njene oči je padla nevidna tančica. Kaj je bilo? Ali je videla kaj drugega kot jaz? Ali so v tem mestu skrivališča, iz katerih prihaja nekaj nevidnega, tujega, neznanega?

Moja gospa se je začela zanimati za tuje kulte, ki so jih v mesto prinašali tuji trgovci in rimski legionarji. Obiskovali sva tempelj boginje Cibele, morala sem jo spremljati k misterijem v čast egiptovske boginje Izide, v svetišče sirijske boginje, Adonisa in Velike Matere. Teh božanstev se je oklenila z veliko vnemo. Kmalu pa se je pokazalo, da ni našla tega, kar je iskala. Razočarana se je obrnila in iskala dalje. Končno si je zaželela, da bi jo povedla k Tiburski Sibili, da bi tam izvedela za ime tistega božanstva, ki ga je Sibila napovedala cesarju Avgustu. Spominjaš se gotovo, plemenita Julija, da se je pred leti med ljudstvom govorilo: »Iz nebes pride kralj vekov.«

Šli sva v Tibur. Sibila je bila prastara žena. Ni naju opazila, ko sva stopili v votlino. Sedela je z

zaprtimi očmi pred ognjiščem. Ogenj je bil ugasnil. Ugasnilo je bilo življenje v starkinih očeh. Šumenje vode je napolnjevalo prostor, kot da bi hotelo udušiti človeško govorico. Gospa se je dotaknila rame zamišljene Sibile. Ta je trudno dvignila glavo. Oglje na ognjišču je zažarelo. Tedaj sta se spoznali dve sorodni duši. Starka je dvignila oči in z uvelo roko je pobožala gospo po čelu in po očeh.

»Vem, tudi ti si ga videla,« je mrmrala, »a kaj hočeš od mene? Moj čas je potekel.« Naenkrat so ji oči čudno pobledele, pene so ji stopile na ustne, govorila je kot da bi prerokovala: »Pojdi v predmestje, poišči najrevnejšo hišo. Tam boš našla nekoga, ki ve več kot jaz.« Še enkrat je tožeče potožila: »Moj čas je potekel. Moj svet je potopljen.«

Lahko si misliš, plemenita Julija, da sem se le nerada odločila za nočni pohod v predmestje, v Suburo, v tisti zloglasni del mesta, kjer domuje v stanovanjskih hišah umazana revščina in nizka strast. Gospa pa je vztrajala v svoji odločitvi, zlasti še, ko ji je neka sužnja pripovedovala o bogoslužju, ki se vrši ob večernih urah v neki hiši tiste temne četrti.

Stopili sva v reven prostor, ki je bil podnevi delavnica skromnega rokodelca. V prostoru je bilo zbranih precej ljudi. Sužnja, ki nam je označila hišo, nam je tudi povedala geslo, da so naju spustili v hišo. Z gospo sva ostali v ozadju. Vse, kar sem videla, me je navdajalo z grozo. Tu so bili zbrani najrevnejši izmed revnih, sužnji in vlačuge. Čez nekaj časa je prišel star mož v oguljeni popotni halji. Stopil je pred preprosto mizo, ki so jo slovesno pripravili: to je oltar. Nisem opazila priprav za daritev. Starec je nekaj molil, tujega naglasa nisva razumeli. Potem se je dvignil in je pozval vse navzoče, naj molijo veroizpoved. In tedaj se je zgodilo nekaj po-

(Dalje na strani 54)

Obelisk pod oblaki

NE PREKRIJMO SVOJIH DOMOV S TUJO ODEJO!

Nekoč so prihajale v naše domove samo slovenske knjige in vsak teden slovenski časopis. Danes se je čas spremenil — v naših domovih na Tržaškem in posebej še v Trstu je na mizi kup neslovenskih ilustriranih listov in revij, malokje pa opazimo slovensko knjigo in slovensko revijo. Ko odhajajo naši ljudje na vlak ali v avtobus, vzamejo s seboj le te neslovenske revije in časopise. In otroci, ki so doma in imajo trenutek časa, listajo in prebirajo le te revije in časopise.

Ritem življenja je danes hiter in zlepa se ne pripravimo, da bi brali kako obširno literarno delo. Duhu časa in njegovemu hitremu teku bolj odgovarjajo krajše novele in zgodbe v ilustriranih revijah. Naše zanimanje polnijo zgodbe in zakulisne dogodivščine filmskih igralk in igralcev, princev in princezinj.

Toda človek postaja zato plitev. Plitev, če je samo to njegova duhovna hrana. Ta hrana pa nam tudi ne prinaša nič našega, domačega, slovenskega. Polagoma odmiramo svoji narodnosti: v jezikovnem izražanju postajamo bolj in bolj nerodni in revni, polagoma ne čutimo več lepote svojega

SVETA NOČ - VELIKA NOČ

Dvoje svetih noči... Ena sredi zime, ko sneg pokriva zemljo, druga ob polni luni, ko je zacvetelo mandljevo cvetje. Katera je lepša, bolj svetla in bogata poezije?

V višinah sta si obe noči podobni. Nešteto zvezd mežika in krona dva največja trenutka iste milosti. Kdo more vrednotiti veličino obeh večnih sklepov v dveh nastopih? Kateri dogodek je večji: Rojstvo Besede ali Vstajenje Mesa, po treh dneh fizične smrti. To sta dva velika dogodka. A drugega ni brez prvega. Če ni rojstva, ni trpljenja.

Betlehem in Golgota sta naravno povezana. Veže ju žarek luči. Rojstvo je velik dogodek, a je splošno dejstvo, omejeno na otroka, ki pride na svet. Vstajenje pa je veliki čudež. Veliki čudeži si hitro osvoje človeštvo, ves svet in vesolje. Kristusovo vstajenje je edinstveni čudež; edini, tudi če upoštevamo tistega, ki ga je napravil On nad Lazarjevim grobom.

Kristus, snet s križa, povit v prte, položen v grob, zapečaten z velikim kamnom, tretji dan vstane. Kamen je odvaljen, grob prazen, žene so preplašene. Preplašeni so apostoli in glas gre preko Golgote: »Kristus je vstal! Kristus je vstal! Človeštvo bo za večne čase pretreseno po oznanilu: Kristus je vstal! To je edinstveni dogodek, ki ga še ni bilo in mu ne bo podobnega.

Vstajenje je brez dvoma bolj dramatično kot pa rojstvo. Toda eno in drugo sta velika in žareča svetilnika, katerega je prižgala božja volja, ne zato da bi omejevala neko s časom določeno obdobje, temveč zato, da pokaže vsem ljudem varen pristan, pa naj bo morje še tako razburkano.

Med tema svetilnikoma se dopolnjuje božja zapoved, ki je tako velika, da zajema vse človeštvo vseh stoletij, da tre glavo zlu in vodi k Bogu njegovo stvarstvo.

Betlehem in Golgota, dvoje velikih noči, ki stojita pred dvema lepšima zarjama; dvoje noči, v katerih petelinje petje pretresa zemljo in kliče med zvezde zборе angelov. Karavane pastirjev gredo v prvi noči proti votlini. V drugi noči pa stopa Kristus proti Očetu, h kateremu vodi z Resnico in žrtvijo odkupljene sinove.

Dvoje velikih noči, dvoje vesoljskih vzporednic: ena iz nebes na zemljo, da poseje dobro seme; druga iz zemlje v nebo, ki nosi v višine sad dobre setve.

Zibel in krsta, jasli in križ, hlevček in vrh Golgote, to so zglavja, kamor Sin božji polaga svojo glavo. Človek križa je legel v skupni grob. Ni mogel in ni smel zapasti splošnemu zakonu. Od tu skrivnostna veličina druge noči.

»Slava Bogu na višavah in mir ljudem« v prvi noči; »Slava Bogu in mir ljudem« v drugi noči. Toda v prvi noči je bila ta napoved le upanje. V drugi noči pa je to upanje vzcvetelo in postalo dejstvo.

Praznično pozvanjanje zvonov v prvi in drugi noči. Toda v prvi noči slavimo le postavitve vogelnega kamna. V drugi noči pa se zgradba že dviga visoko proti zvezdam in najvišjim višavam. Slava Bogu na višavah! Zvonovi so lepši, bolj slovesni v drugi noči, ker tudi zvonovi sami po treh dneh vstajajo od smrti. So lepši in bolj slovesni, ker oznanjajo čudež, ker se harmonija dviga s Kristusom in se izgublja v soncu. Resnica pa ostaja pri nas. Je naša moč in mi jo izročamo v dediščino zanamcem. Središčni krogi se množe v nedogled. V ocean človeštva je padel kamen — Kristus in pordel ocean s svojo nedolžno krvjo. Dokler vseh ljudi ne bo vodila ena sanja vez, se bo igra valov nadaljevala z mnogimi mučeništvii pa tudi z veliko lučjo.

DRS.

Beseda o varčevanju

Gotovo ni varčevanje toliko važno za tiste ljudi, ki imajo velike vsote denarja; vajencu pa, ki mu je potrebno, da si nekaj prihrani, je to koristno. Pogosto in mnogo kje gre denar h koncu, ko je povečini še polovica meseca pred njim. Zato je dobro, če se že v mladih letih naučimo denar prav razdeliti, hraniti in o denarju reči, kam mora iti, namesto, da bi se potem čudili, kam je neki šel.

Hraniti je prava umetnost, kajti varčevati se ne pravi, ne privoščiti sebi in drugim, ali pa prikrajšati si najnujnejše. Varčnost nima kaj opraviti s skopostjo.

Pri naših ljudeh je vedno neprijetna reč, začeti pogovor o varčevanju. Odpovejte se enkrat steklenici piva, tako vam ne bo treba dajati napitnine in tisti denar boste lahko uporabili za kako koristno stvar. Človek lahko prav dobro sam s seboj varčuje, in ni treba biti pri tem skop do svojega bližnjega, nasprotno, moral bi biti vseeno radodaren.

Za varčevanje je nujno potrebno obvladanje samega sebe. Moramo se nečemu odpovedati, čeprav bi prav tisto zelo radi imeli. Pojdimo mimo lepih izložb; pri tem se venomer ne sprašujemo, kaj vse bi potrebovali, ampak lahko enkrat na miren način premislimo, koliko stvari, ki so tam razstavljene, bi lahko pogrešali, ne da bi bili zaradi tega nesrečni. Bodimo kot tisti, ki opazujejo življenje na ulici samo skozi šipo svoje limuzine.

Včasih je marsikdo hranil denar samo zato, da bi lahko imenoval debelo hranilno knjižico svojo last. Zaradi mnogih izkušenj, danes ne hranimo več zavoljo denarja samega (denarju na ljubo), pač pa zato, da si enkrat lahko nabavimo, kar pač želimo imeti. Kako prijetno in dragoceno je, če smo nekaj prihranili in si lahko nabavimo lepo obleko, perilo, dragoceno knjigo, kak stroj, ki nam olajša delo, orodje itd. Lahko pa tudi namenimo ostali denar za lep izlet ali potovanje, ki tako lepo razširi naše strokovno-poklicno znanje in nas tudi duševno obogati. Na vse to gotovo ne moremo misliti, če za čisto nepotrebne malenkosti zapravljamo denar.

Kaj se pravi v resnici varčevati, o tem imamo mi, današnji mladi ljudje, malo pojma. Naši starši ali pa ded in babica nam pripovedujejo, kako enostavno so oni živeli in kako so morali v mnogoštevilnih družinah prej hraniti, da so lahko imeli najnujnejše za življenje. Iz tega lahko vidimo, kako nam je pravzaprav danes dobro in kako težko to sami priznamo.

Kdor se je naučil mlad varčevati, temu bo v poznejšem življenju mnogo bolje. On se je namreč naučil obvladati samega sebe. Ima prihranke, s katerimi si bo, če bo potrebno, zagotovil svoj gmotni obstanek, ki je nujno potreben za življenjsko srečo. Moramo se naučiti varčevanja v mladosti! To bi moralo biti geslo današnje mladine. Zelo neprijetno je, ne imeti ničesar, ko bi si bilo treba nabaviti najnujnejše za življenje zato, ker je bilo mnogo, mnogo težje odpovedati se ugodnosti, ki ni bila brezpogojno potrebna, bila bi pa koristna.

Mia

jezika, beremo le zgodbe tujih, ne pa naših ljudi, malo in vedno manj se zanimamo za svoje domače narodno izročilo, kulturo, zgodovino... Počasi narodno odmiramo.

In ko naši otroci segajo po kupu teh tujih časopisov in slonijo nad njimi ure in ure, narodno odmirajo tudi oni. Čisto tiho, nezaznavno, a gotovo. Če hočemo, da bodo ostali naši domovi še slovenski, jih rešimo te tuje odeje. Preveč smo jih zasuli — ne pustimo, da bi se narodno zadušili!

Kontrolirajmo bolj svoj nakup časopisov! Ne kupujemo jih brezsmiselno, iz dolgočasje. In poskrbimo, da ne bomo kupovali samo tuje! Naj ne bosta zakopana nekje na dnu velikega kupa tujih revij naša slovenska revija in časopis. Ko gremo na pot — v avtobus ali na vlak ali tramvaj, vzemimo s seboj tudi slovensko revijo! Preberimo tudi kdaj članek, ki je manj vabljen in mikaven kot zgodba o četrtem možu filmske igralke. Spremenimo vtis, ki ga dobi človek, ko sede v avtobus in se pelje v tržaško okolico: zdi se, da se vozi po daljnih tujih krajih, ker nima nihče od potnikov v roki slovenske revije ali časopisa.

In še: priporočajmo svojim in sosedovim otrokom, naj bero slovensko revijo!

Poskrbimo vsaj za neko ravnotežje v branju. In če si že plačal dve tuji reviji, kuni vendar tudi dva slovenska lista, oziroma revijo. Kdo naj bere slovensko in jo kupi, če je ne boš ti?

Med tujimi revijami pa kupuj tudi po nekem kriteriju, ne vse vprek! Ali sploh veš, kakšno hrano nosiš svojim otrokom z mnogimi, včasih tudi zelo slabimi časopisi? In kaj uživaš sam?

Ne pustimo tedaj, da se naši domovi pod tujo odejo čtiva narodno zaduše in da v čtivu, ki je včasih slabo, naši domovi otope za vse, kar je lepo, plemenito in dobro!

Nataša Kalanova

Pilatova žena

vsem nepričakovanega. Navzoči so se na poziv starca, ki je bil duhovnik, dvignili. Boječe, počasi, nevarni govoriti v zboru, so začeli moliti veroizpoved. Govorili so v našem jeziku, a s tujim naglasom in nisva prav nič razumeli. Klavdija Prokula se je stresla, kot da jo prijemlje slabost. Prevzel me je spomin na tiste davne sanje moje gospodinje in že so mi na ušesa udarile besede: »Trpel pod Poncijem Pilatom, križan bil, umrl in bil v grob položen —«

Ne bom pripovedovala, plemenita Julija, kako so te besede vplivale na mojo gospo. Stala je kot tedaj na terasi sodne hiše. Prijela sem jo za roko in jo hotela odpeljati. Iztrgala se mi je in silila v ospredje. Zbor molilcev je utihnil in duhovnik je začel govoriti: »Nadaljujem s pripovedovanjem trpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa. Bližamo se višku. Zaslíševanje pred rimskim prokuratorjem je končano. Nadaljujem po pripovedovanju našega brata, ki je bil tedaj v Jeruzalemu in govorim z njegovimi besedami: ... in Pilat je sedel na sodni stol, na mestu, ki se imenuje Litosrotos, po hebrejsko pa Gabata. Bil pa je dan pripravljajša za veliko noč, okoli šeste ure ...«

Ti veš, plemenita Julija, da sva se pogosto, zelo pogosto udeleževali sestankov Nazarencem, tako so se imenovali člani tiste majhne občine v predmestju. Gospa je z vsem srcem sprejemala to oznanilo. Meni pa ni ugajalo pripovedovanje o Križanem. Misli la sem na lahkožive, vesele bogove svoje grške domovine. Skušala sem pregovoriti tudi gospo: če bi bil Križani res iz nebes, bi se bil pač lahko rešil iz rok svojih sovražnikov. Odločno je odgovorila: »On je prišel iz nebes, saj je svojega sodnika tako usmiljeno pogledal.« Nisem ji mogla ugovarjati, tudi meni je bil tisti pogled kot pozdrav iz nebes in vtisnil se mi je globoko v spomin. Gospa je našla, kar je tako dolgo iskala.

To odkritje pa je bilo povezano z novo bolečino. Bolečina je prišla do izraza v njenem obnašanju: ko so molili veroizpoved, si je vedno zakrila obraz s tančico. Čeprav je bila vdana novi veri, ni nikdar zaprosila za krst. Bala se je, da bi zbudila odpor, če bi se izdala kot žena Poncija Pilata. Nisem ji ugovarjala. Bojazen je bila upravičena. Kot brezimni sva se udeleževali sestankov. Pozdrav „Maran atha, Gospod prihaja“ nama je odprl vrata in občina naju je sprejela v svojo sredo.

Skromen nastop in tiha žalost moje gospe je zbujala pozornost teh preprostih ljudi. Po odhodu starega duhovnika je njegov mladi pomočnik vodil cerkveno občino. Vabil je obiskovalce, naj se pripravijo na sprejem svetega krsta. Začuden je gledal mojo gospo, ki si je z bolestno kretnjo zakrivala obraz.

Na potu domov so se nama večkrat pridružili udeleženci in nama razkrili svoje srce. V najino veliko začudenje sva ugotovili, da v teh srcih ne gori samo veliko onstransko hrepenenje, temveč da pričakujejo izpolnitev svojih želja že v tem življenju.

Tu je bila neka Sirinja. Na njenem obrazu so bili še sledovi nekdanje lepote. Trdila je, da bo stari svet v kratkem času propadel. Konec bo krvavih iger v cirkusus, divje zveri bodo prišle iz kletk in bodo kot krotko jagnje ležale ob človekovih nogah. Gla-

diatorji bodo odložili krvave meče. Bogati bodo razdelili premoženje med uboge. Gospodarji bodo osvobodili sužnje. Nad Palatinom krvočernih cesarjev se bo pojavil golobček Svetega Duha. »Maran atha, Maran atha, Gospod prihaja!« Potem se je obrnila k moji gospe, ki je šla tiho svojo pot: »In ti, moja mala žalostna sestra, ti boš tako srečna, kot mlada nevesta! Maran atha, Gospod prihaja!«

Gospod ni prišel. Prišlo je krvavo preganjanje. Slišala si, plemenita Julija, o požaru, ki je divjal v Rimu in je uničil nekatere četrti, kjer je prebivalo bedno ljudstvo. Da bi pomiril razdraženo ljudstvo, je oblast obdolžila nedolžne, da so oni zanetili požar. Ko sva nekega večera prišli v predmestje, so nama zabranili vstop v hišo in so naju vprašali po imenu. Gospa se je obotavljala in ga ni hotela povedati. Ljudje so bili danes čudno razpoloženi. Prestrašeno in nezaupno so naju pogledovali.

»Kako ti je ime? Zakaj nam ne poveš?« je odmevalo od vseh strani. In potem s stisnjenim strahom: »Kaj iščeš pri nas? Zakaj se ne daš krstiti?« V ospredje se je prerinila stara Sirinja: »Mirujte, mirujte vendar za božjo voljo!« je kričala, »Gospod bo prišel in nas bo rešil — On skrbi za nas, ali niso celo lasje na naši glavi prešteti — On, ki je to rekel, nas ne bo zapustil — Maran atha, Maran atha, Gospod prihaja!«

Surov moški glas jo je prekinil: »Molči, stara čarovnica, Gospod ne bo prišel, prišla je nevarnost.« In potem h Klavdiji: »Niti koraka dalje dokler nam ne poveš, kdo si, od kod prihajaš, kaj iščeš med nami.« Ta, ki je tako govoril, je bil etiopski suženj, nizke postave in ji je z ostro kretnjo zaprl pot. Gospa je prebledela, a je še naprej molčala. Plemenita Rimljanka se je obvladala. Kričanje je naraščalo. Etiopce je zgrabil gospo za ramo in jo stresel: »Tvoje ime hočem vedeti, tvoje ime! Domišljavka!« V tem trenutku se je pojavil mladi pomočnik in je vprašal z zapovedujočim glasom: »Kaj se tu dogaja?« »Kar si ukazal,« je trmasto odvrnil suženj. »Neznanko smo vprašali, kako ji je ime, pa nam noče povedati.«

Pomočnik, resen mlad Rimljan, je zapovedal mir. Obrnil se je k Etiopicu: »Pusti jo!« — in h Klavdiji: »Kako ti je ime?«

»Povedala bom, toda samo tebi,« je mirno odvrnila.

Molče jo je popeljal v posebno sobo. »Oprosti nelepno ravnanje,« je rekel prijazno, »govorice, ki se širijo po mestu, žal niso neutemeljene. Ljudje se čutijo v nevarnosti. Ne poznamo te, nikdar nisi prosila za krst. Doslej te nismo vprašali. Danes pa te vprašamo. Bojimo se, da so med nami vohuni.«

»Gospod,« je rekla preprosto, »rada bi prosila za krst, toda bojim se povedati svoje ime, ker se boste prestrašili. Jaz sem Klavdija Prokula, žena Poncija Pilata.«

Ko je slišal to ime, se je mladenič začudil, potem pa je zasijal na njegovem obrazu žarek veselja. »Prav nič nas ne straši tvoje ime, Klavdija Prokula. Gospodov učenec, ki si ga slišala pridigovati, nam je pripovedoval, da si ti svojega moža svarila pred krivično sodbo. Ti nimaš deleža pri njegovi krivdi. Ni ti treba skrivati svojega obraza, ko molimo veroizpoved.«

»Pusti gospod,« je rekla, »da si še nadalje zakrivam obraz. Jaz iskreno ljubim svojega moža. Rada bi delala pokoro, da bi bilo njegovo ime izbrisano iz veroizpovedi.«

Resno jo je gledal: »Ne, Klavdija Prokula, to je nemogoče. Kjer se bo molila veroizpoved, se bo vedno imenovalo ime Poncija Pilata. Poncij Pilat je bil predstavnik Rima v Jeruzalemu. Ostal bo v veroizpovedi, da bo izpričal čas in kraj Kristusove smrti.«

Na njenem obrazu se je izražalo notranje trpljenje. Nato je rekla iskreno: »In vendar je naš Gospod tudi nanj mislil, ko je molil: „Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.“«

»Toda tvoj mož je vedel — ti sama si mu povedala,« je rekel pomočnik strogo.

»On ni razumel,« je prosila, »v tistem trenutku ni spoznal božjega usmiljenja v obtožencu — kako bi mogel to spoznati — njegov svet ne pozna usmiljenja.«

»Vsekakor je vedel, da je obsodil nedolžno kri,« je vztrajal pomočnik. »Uboga gospa, ne morem ti dati tolažilne besede: tvoj mož je obsojen, ker je obsodil Gospoda. Nimaš vere, če ne priznavaš božje pravičnosti. Daj se poučiti v veri in boš razumela!«

Nekaj časa je bila tiho. Potem je dobil njen obraz odločne poteze. Končno je rekla tiho in slovesno: »Zdravstvuj, tukaj nisem iskala božje pravičnosti, iskala sem Kristusovo usmiljenje — to, kar ni od tega sveta — nekaj povsem drugega — in tega vi ne spoznate, prav tako kot ni spoznal moj mož — ne samo on — tudi vi ste zakrivali Gospodovo smrt — in v tem trenutku ga zopet obsojate, vi izdajate njegovo usmiljenje.«

Mladi pomočnik je osupnil. Potem pa je govoril kot strogi sodnik: »Kaj veš ti, žena, o božji pravičnosti? Ali nas boš ti učila, ki nisi niti krščena in ki ne boš nikdar krščena, če boš vztrajala v svoji zmoti? Pojdi in premišluj moje besede!« Odprl je stranska vrata. Odšli sva neopaženo.

Noč je bila temna, mesec je bil skrit za gostimi oblaki. Temne ulice je včasih razsvetlila medla luč bakle, ki jo je nosil prvi jezdec nočne straže. Bakla je za hip razsvetlila temne predmestne hiše, te hiše, ki bi jih bilo treba podreti. V njih so se stiskali ubogi ljudje, tu so živeli po starodavnih navadah, tu so grešili in umirali, da so naredili prostor potomcem, ki so prav tako enolično živeli, grešili in umirali. Iz oddaljenega amfiteatra se je slišalo rjovenje divjih zveri. Iz te ali one vojašnice so odmevali klici pretorijcev. Srečavali sva vlačuge, ki so se surovo krohotale.

Gospa je hitro stopala, hotela je priti čim prej iz predmestja. Vedela sem, da je potrta, pa se je nisem upala tolažiti. Njeno razočaranje je bilo tudi moje. Prišli sva do cesarskih forumov. Mesec je prodril oblake — pred nama se je belil Palatin. Ob potu so stali templji — trdnjave starih bogov. Prehitel naju je oddelek vojakov: enakomerni koraki so udarjali v noč kot železni ritem Rima. Prišli sva do templja Marsa Maščevalca. Hipoma je gospa obstala, z desnico je objela mrzlo zidovje. »Mars Ultor,« je rekla tiho, »Mars Maščevalec! Kako trdno stoji tvoja hiša — jaz pa sem bila tako neumna in sem verjela, da se bo sesula! Nikdar se ne bo zrušila — tudi Nazarenci je ne bodo podrli. Cezar bo vedno zma-

goval nad Kristusom, kot je zmagal nad njim v Jeruzalemu. Vedno bodo na Kapitolu morili premagane barbare in vedno bodo darovali bogovom krvave žrtve nedolžnih živali — vedno bodo naše legije premagovale miroljubna ljudstva — vedno bo veljalo: Gorje premaganim! Vedno bodo klicali: Oko za oko, zob za zob! In tudi če bi Kristus danes prišel, kot ga pričakuje Sirinja, se ne bi nič spremenilo — zopet bi ga pribili na križ, in vse bo ostalo tako, kot je — ne bo nekaj drugega, vedno se isto ponavlja in se bo ponavljalo na vse čase. In če bi si oni Nazarenci podvrgli mesto in če bi Kristusu posvetili vse oltarje starih bogov — to mesto bi vendar ostalo to, kar je, ne bi postalo mesto Kristusovo, ostalo bi mesto cesarjev.«

»Morda,« sem si drznila reči, »morda bo Kristus to mesto tako pogledal, kot je nekoč pogledal svojega sodnika.«

Ni odgovorila. Ne vem, ali ni hotela, ali me ni slišala.

Nisva šli več v predmestje. Moja gospa je trpela. Bila sem tega vesela, kajti v Rimu so vedno bolj obtoževali in obsojali pripadnike tiste majhne občine. Tudi do Poncija Pilata je prišla vest o novih vernikih. Prokurator je padel pri dirkah z voza in si poškodeval ramo. Mož je bil že prestar za dirkanje.

Ti veš, plemenita Julija, da je bila ena izmed hudobnih zabav mladega cesarja Nerona tudi ta, da je silil stare senatorje k dirkam v areni in da je užival ob njihovi nespretnosti. Prokurator je bil nesrečen zaradi poraza v areni. Slutil je, da je padel pri cesarju v nemilost — že dolgo mu ni poveril nobene naloge.

Zdravnik je redno prihajal k njemu. On, ki je hodil od hiše do hiše, je vedel za vse novice ter je z njimi kratkočasil prokuratorji. Nekega dne mu je povedal, da so obdolžili pristaše neke sekte, ki se imenujejo Nazarenci, da so oni zanetili požar, ki je bil uničil nekatere mestne četrti.

»Po mojem mnenju so popolnoma nedolžni,« je rekel zdravnik. »Pomisli, Poncij Pilat, ti ljudje verujejo v nekega Jezusa iz Nazareta, ki ga po božje častijo. Bil pa je to mlad zanesenjak, ki so ga neka-ko pred tridesetimi leti v Judeji pribili na križ. Ti bi moral o njem kaj več vedeti, saj je bilo to verjetno takrat, ko si ti upravljal Judejo.«

Prokurator je zdolgočaseno skomignil z ramo — Judeja je bila pozabljena. Ni ga več razburjala. Niti mišica se mu ni premaknila na obrazu, samo maščobni podbradek, zaradi katerega je bil tako nesrečen, se je stresel ko pri težkem dihanju.

»Priatelj moj, res se ne spominjam; te judovske zgodbe so mi bile vedno zoprne. Sem pa že vse pozabil.«

»Škoda,« je rekel zdravnik, ki je upal, da bo od prokuratorja kaj več zvedel o Nazarencih. Obrnil se je h Klavdiji: »Ali se tudi gospa ničesar ne spominja?« Medve sva običajno pomagali zdravniku pri prevezovanju rane. Prokurator je polagal veliko važnost na to, da je bila Klavdija navzoča in zlasti v boleznih je bila njena bližina blagodejna.

Klavdiji je padlo orodje iz rok, ko jo je zdravnik nagovoril. Pobrala sem ga in ji ga podala. Ona ni opazila, bila je zbegana.

(Nadaljevanje prihodnjič)

PRAVNI KOTIČEK

888 »živih mrličev«

je oživelo v upanju

Pred kratkim je angleška javnost ponovno protestirala proti smrtni kazni, ki je v Angliji še vedno v veljavi. Mladina, posebno študentje, je z vso odločnostjo nastopila proti »zakonitemu zločinu«; prav tako časnikarji, pisatelji, odvetniki. Ob vsaki usmrtitvi se pojavljajo v časopisih ogromni naslovi proti smrtni kazni, študentje nosijo velike transparente z napisi: Zločine ne smemo odpraviti z zločinom. To se je zgodilo ob izvršitvi smrtne kazni nad Ruth Ellisovo, Podolom, Marwoodom... To se je zgodilo 4. aprila letos, ko je moral na morišče komaj 25-letni James Hanratty. Nič ni pomagalo, da je ves čas zatrjeval, da je nedolžen, in da je prošnjo za njegovo pomilostitev podpisalo 23 tisoč Londončanov...

Ne bomo tu razpravljali, ali je smrtna kazen pravična, potrebna in zadostilna, brez ozira na to, da so tudi sodniki ljudje, zato tudi oni zmotljivi. Kolikokrat se je zgodilo, da so kakega »zločinca« rehabilitirali, proglasili za nedolžnega. Največkrat, ko je bilo že prepozno!

Pri nas je bila smrtna kazen odpravljena leta 1944. In tako nam je že ves čas po vojni prihranjena trpeča vznemirjenost ob groznih izvršitvah. Da je bila v Italiji ukinjena smrtna kazen, je zasluga predvsem odvetnikov, pisateljev, časnikarjev ter raznih javnih delavcev. Njih geslo je bilo: »Zločinca je treba spreobrnjenega in skesanega vrniti družbi, ne pa ga zločinsko umoriti. Vsakdo lahko postane kdaj zločinec, tudi moralno zdrav in pošten človek.

Danes je približno na eni tretjini zemlje odpravljena smrtna kazen. Težnja vsake države je, nadomestiti to najhujšo kazen z dosmrtno ječo.

Kaj pa je dosmrtna ječa? Že beseda sama pove: do smrti v ječi, torej »živ mrlič«. Brez upanja, da se bodo kdaj odprla železna vrata. Živ pokopan. To je dosmrtna ječa. Pri nas jo predvidevata 17. in 22. člen Kazenskega zakonika. Javnost se ob obsodbi na dosmrtno ječo ne zgane, saj zločinec ostane živ. Zanj je življenje največja zemeljska dobrina. Svoboda, trpljenje: to ni tako važno, da bi se zaradi njiju vznemirjali.

Tega mnenja pa niso največji italijanski juristi in pisatelji. Med njimi slavni 83-letni odvetnik Carnelutti. Ta se je že leta 1956 odločno zavzel za odpravo dosmrtno ječe, češ da je nasprotna načelom Ustave. Člen 27 italijanske Ustave namreč pravi, da mora biti kazen vzgojna, nikoli pa nečloveška!

Odv. Carnelutti je dejal: »Zapreti človeka v neke vrste grobnico, pomeni zatreti v njem vsak žarek upanja, ki je največja tolažba slehernega človeka. Ko stopi obsojenec, obsojen na dosmrtno ječo, v svojo celico, ve, da bo to odslej njegov dom. Nikdar je ne bo zapustil. In ta »nikdar« je zanj hujši od vsake telesne kazni. Nikoli več ne bo videl svojega domačega kraja, nikoli več užival svobodnega zraka, nikoli več upal na jutrišnji dan. Nesmiselno je trditi, da bo dosmrtna ječa prevzgojila zločinca v poštenega človeka! Truplo je nemogoče vzgajati! Zato je taka kazen protiustavna in nečloveška.«

In veliki odvetnik je zmagal. Parlament bo v kratkem odobril zakon, s katerim bo dosmrtna ječa praktično odpravljena.

888 obsojencev na dosmrtno ječo (od teh je 80 žensk) je zdaj zaživelo novo življenje. Povrnilo se jim je upanje: največja milost, ki je dana človeku! Ne razpravljajmo tu, ali je to človeški družbi koristno ali škodljivo. In ali je to pravično! Saj, če je kdo nekoga ubil, naj se do smrti pokorava za velik greh... Ni naš na-

BRONHITIS

O bronhitisu govorimo, kadar se vname sluznica velikih in srednjih bronhusov odtodno dušnic. Sluznica dušnic se vname zelo pogostoma, še prav posebeno v zimskih mesecih. Včasih se vname samo sluznica dušnic in tedaj bolnik boleha samo za bronhitisom. Drugič pride do bronhitisa v zvezi s kako drugo boleznijo. V zadnjem času n. pr. opažamo, da zelo veliko ljudi boleha za bronhitisom, ki je nastopil v zvezi z influenco, ki so jo preboleli. Dejansko so ti ljudje preboleli influenco, toda z njo se je pojavilo tudi vnetje dušnic. Če se vprašamo, zakaj neki zbolimo za bronhitisom, opazimo, da vnetje bronhusov lahko izzovejo številni činitelji. Najpogostejši vzrok bronhitisa je brez dvoma prehlad in zato prištevamo bronhitis med prehladne bolezni. Mraz vpliva lahko neposredno na sluznico dušnic in izzove njeno vnetje, včasih pa vpliva mraz na zunanjo telesno površino in posredno izzove vnetje na sluznici dušnic. Ker igra mraz brez dvoma važno vlogo pri pojavu bronhitisa, zbolimo za to boleznijo seveda najprej v zimskih mesecih. Sicer zbolijo nekateri za bronhitisom tudi poleti, čeprav so drugače telesno zdravi. Tudi v poletnih mesecih vpliva mraz na telo, bodisi zaradi toplotnih sprememb, bodisi ker se znoj na telesni površini naglo posuši in pride zato do prehlada. Včasih izzovejo bronhitis kemične snovi, ki jih vdihavamo. Včasih pa se pojavi vnetje dušnic zaradi nepravilnega krvnega obtoka. Mraz odtodno drugi činitelji zmanjšujejo odpornost sluznice; bolezenske klice, ki so bile pred prehladom nevarne, se pričnejo množiti na sluznici in ta se zato vname. Na bronhitis naletimo pogostoma pri tistih, ki boleha za kako nalezljivo boleznijo. Že prej smo n. pr. omenili influenco, katera skoro vedno izzove tudi bronhitis. Prav tako boleha za bronhitisom tisti, ki imajo ošpice ali pa oslovski kašelj. Bronhitis zelo pogosto sledi vnetju gornjih dihalnih organov, tako n. pr. vnetju nosu ali pa grla. Če pogledamo v notranjost dušnic, kadar so vnete, vidimo, da je sluznica rdeča, na njeni površini pa opažamo bolj ali manj gost katar. Vnetje zajame najprej sluznico sapnika, nato pa še sluznico velikih dušnic. Pri otrocih se vnetje kaj rado prenese še na male dušnice in od tod na pljučno tkivo.

Kadar bolehamo za bronhitisom, se počutimo slabo, napada nas utrujenost, zmanjša se apetit. Bronhitis traja navadno le nekaj dni, bolj poredkoma nekaj tednov, nakar izgine brez vseh posledic. Pri otrocih pa se vnetje prenese pogostoma v manjše dušnice ali celo v samo pljučno tkivo. V tem primeru so nastopile komplikacije bronhitisa, in sicer tako imenovane bronhopneumonija (po ital. broncopolmonite) ali pljučnica. Z izrazom bronhopneumonija označujemo pljučnico, ki se začne v bronhusu ter se od tod razširi v pljučno tkivo. Akutni bronhitis je le kratkotrajna bolezen, ki ozdravi popolnoma. Po bolezni ni opaziti pravih nobenih sprememb niti v dušnicah niti na pljučnem tkivu. Včasih se primeri, da akutni bronhitis ne ozdravi, in tedaj govorimo o kro-

ničnem bronhitisu. Kronični bronhitis se često pojavljuje pri ljudima, koji pri svojem radu udahnuju snog, ki draži sluznicu. Tada smatramo bronhitis kao profesionalna bolest. Tako n. pr. opažamo, da bolehalo za kroničnim bronhitisom kamnoseki, zidarji, ki imajo opravka s cementom, mlinarji, tobačni delavci in drugi. Pa tudi tisti, ki opravljajo svoj poklic v prostorih, kjer se naglo menjava temperatura, so podvrženi kroničnemu bronhitisu, tako n. pr. peki, kurjači in drugi. Mnogokrat bolehalo za kronično obliko bronhitisa ljudje, ki bolehalo za kako srčno boleznijo ali pa zaradi kroničnih pljučnih boleznij ne morejo izločiti katarja. Končno zbolijo za kroničnim bronhitisom tudi tisti, ki bolehalo za kako boleznijo gornjih dihalnih poti, tako n. pr. ljudje, ki bolehalo za kroničnim vnetjem nosne sluznice. Pri njih se vnetje prenaša navzdol, in sicer iz nosa v grlo, nato v sapnik in v dušnice. Tudi pri kroničnem bronhitisu se pojavijo enaki bolezenski znaki kot pri akutnem bronhitisu, in sicer kašelj in katar. Sicer bolniki čutijo spremembe vremena kakor tudi letne čase, ker se bronhitis stopnjuje v zimskih mesecih, ter se poleže v poletnih. Bolniki s kronično obliko bronhitisa kašljajo vedno, še najbolj pa zjutraj ko se prebudijo. Kronični bronhitis je brez dvoma zelo mučna bolezen. Bolnikovo stanje se včasih izboljša, nato pa spet poslabša. Kronični bronhitis je vzrok obče slabosti, slabokrvnosti in vpliva tudi na apetit, na živčno razpoloženje ter vodi sčasoma do srčne slabosti. Zaradi kroničnega bronhitisa se često pojavijo spremembe v samem pljučnem tkivu.

Opazamo sicer, da so nekateri ljudje že po naravi nagnjeni k tej bolezni, pa čeprav so drugače zdravi. Kdor je nagnjen k bronhitisu se mora pač varovati vseh tistih činiteljev, ki pospešujejo nastanek bolezni. Varovati se mora prehlada, ne sme vdihavati prahu, omejiti mora kajenje. Če zbolijo za kako drugo nalezljivo boleznijo, mora skrbeti za čistočo ustne votline in grla tudi z razkuževalnimi sredstvi. Če zbolijo za kako boleznijo nosu ali grla, se mora primerno zdraviti, zato da bi se okužba ne prenesla na dihalne organe. Mladi ljudje, ki so nagnjeni h bronhitisu, se morajo okrepiti že v poletnih mesecih s telovadbo in s kopanjem.

Kadar pa že zbolimo za bronhitisom, se moramo zdraviti takoj, kajti drugače lahko pride do resnejših boleznij odnosno, do komplikacij. Če zbolimo za lahko obliko bronhitisa, bo dovolj, ako se izogibamo mraza in vlage, se odpovemo kajenju in malo govorimo. Če zbolimo za težjo obliko bronhitisa in imamo zvišano temperaturo, mučen kašelj, čutimo splošno slabost, bomo legli v posteljo. V primeru bronhitisa z zvišano temperaturo je seveda nujno zdravniško zdravljenje.

Kako pa zdravimo kronično obliko bronhitisa? Pri kroničnem bronhitisu nas najprej zanimajo vzroki bolezni. Vprašamo se, zakaj ni ozdravil prvotni akutni bronhitis. Mnogokrat zbolijo za kronično obliko bronhitisa ljudje, ki bolehalo istočasno za kako drugo boleznijo; tako n. pr. tisti, ki imajo sladkorno bolezen, nato ljudje, ki bolehalo za kako boleznijo gornjih dihalnih organov ali tisti, ki vdihavajo mnogo prahu, strastni kadilci in pijanci. V takem primeru moramo boleznij odnosno vzrokom kroničnega bronhitisa nujno posvečati pozornost.

men, da bi sedaj dokazovali upravičenost ali neupravičenost take trditve! Morda bi se k temu vprašanju povrnili kdaj drugič.

Dejstvo je, da je sedaj v ječah Santo Stefano di Ventotene, V Porto Azzurro, v Trani, v Perugi in v Benetkah zavladalo drugačno vzdušje. Odslej bodo celice, pravilnik, stroga disciplina, delo dobili ves drugačen pomen. »Živi mrličii« bodo prej ali slej zapustili grobnico.

Zakon za praktično odpravo dosmrtnih ječ je Parlamentu predložil bivši pravosodni minister Gonella. Načrt preučuje sedaj posebna parlamentarna komisija; če ga bo ta sprejela (kar je gotovo, čeprav s kakim manjšim popravkom) bo načrt zakona prišel v dokončno odobritev pred Parlament. In gotovo je, da bo Parlament izglasoval ta zakon, saj so se zanj zavzele skoraj vse politične stranke. Ta zakon bo dosmrtno ječo praktično spremenil v 28-letni zapor. Po 28. letih bo torej obsojenec izpuščen na svobodo. Edini pogoj bo korektno vedenje v zaporu.

Na podlagi tega zakona se bosta Giovanni Fenaroli in Raul Ghiani (obsojena na dosmrtno ječo zaradi umora Marie Martinaro, če jim apelacijsko ali kasacijsko sodišče ne bo znižalo kazni) vrnila na svobodo 24. novembra leta 1986, seveda če bo njihovo vedenje neoporečno.

Bivši nacistični polkovnik, vijni zločinec Herbert Kapler, katerega je vojaško sodišče obsodilo na dosmrtno ječo, ker je 24. marca 1944 dal postreliti na lastno roko 15 talcev več kot je bilo določeno, bo leta 1973 (takrat mu bo 66 let) zapustil zapor, ker je bilo njegovo vedenje ves čas zgledno. Prav tako bo izpuščen na svobodo bivši SS-častnik Valter Reader, ki je med zadnjo vojno dal postreliti okrog 2.000 oseb (v Marzabottu).

Okoli 40 obsojencem pa je zakon odvzel vsako upanje. To so tisti, katerih vedenje v zaporu ni bilo v skladu s postavo. Med temi je najbolj znan Benito Lucidi, ki je že dvakrat zbežal iz ječe. Ti prestopki mu bodo dokončno zaprla železna vrata do smrti.

NASVETI

Na uredništvo je dospelo pismo. Sprašujejo nas:

PRVO VPRAŠANJE: Moj pokojni oče je zapustil večje posestvo. Jaz sicer živim že več let od doma, nisem pa še ničesar dobil od očetovega premoženja. Oče nam je vedno pravil, da bo ob smrti njegova zadnja želja ta, da bomo dobili vsak svoj delež. Lani je oče umrl. Brat, ki gospodari na posestvu, je v posesti oporoke, v kateri je oče vse premoženje zapustil njemu, meni pa prav ničesar. To se mi zdi čudno. Kaj se je ob očetovi bolezni doma dogajalo ne vem, sumim pa, da v testamentu ni izražena očetova prava volja. Oporoko je namreč pisal neki sosed (tako so mi vsaj rekli), oče pa se je samo podpisal. Rad bi vedel, ali je taka oporoka veljavna?

ODGOVOR: Zakon o dedovanju točno določa, kakšna mora biti oporoka. Lahko je lastnoročna, ki jo oporočitelj napiše in podpiše sam; lahko je ustna pred dvema pričama in pred notarjem, ki jo napiše; imamo pa še tretjo vrsto testamenta: to je tajen testament, ki ga oporočitelj izroči notarju. Vi pravite, da se je Vaš oče le podpisal na listino. Ali je potem izročil testament notarju, ali je ostal doma? Če oče ni testamenta izročil notarju (in zdi se, da ga ni; drugače bi ne prišel na tak način v roke Vašemu bratu), potem je oporoka neveljavna in bo nastopilo dedovanje po zakonu. Na vsak način pa bomo v naši prihodnji številki podrobneje obdelali načine sestavljanja ter veljavnost testamenta.

Drago Stoka

Boks na zatožni klopi

Benny Kid Paret je umrl 3. aprila v newyorški bolnišnici Roosevelt zaradi posledic možganskega pretresa.

Dne 24. marca se je v Madison Square Garden bojeval s Emilom Griffithom, da bi ohranil naslov svetovnega prvaka welter kategorije. Zapušča dveletnega sinčka in ženo, ki pričakuje otroka. Pokopali so ga na katoliškem pokopališču v Miamiju, nasproti njegove rojstne dežele Kube. Nekaj ur pred njegovim pogrebom je v dvoboju težke kategorije dobil podobne poškodbe profesionalni bokсар Tunney Hunsaker.

Ta dva dogodka sta vzbudila v svetovni javnosti veliko pozornosti in ogorčenja; začela se je polemika med pristaši in nasprotniki profesionalnega boksa.

Poglejmo kako oba tabora utemeljujeta svoje trditve.

Pristaši poklicnega boksa zatrjujejo, da je to športna igra, kjer se tekmeča preizkušata v spretnosti in moči. Očitkom, da je boks brutalen šport, odgovarjajo, da je to tekma med enakovrednima atletoma, kjer eden izmed dveh lahko vsak trenutek odstopi od nadaljnjega tekmovanja. Zato bi bila kakršnakoli prepoved ali omejitev nedobrodošla in odveč, povzročila pa bi veliko nezadovoljstvo med ljubitelji tega športa. Seveda priznavajo, da so se dogajali in se še dogajajo razne nepravilnosti in nepoštenosti, ki povzročajo nesreče in škodijo ugledu tega športa. Zato sodijo, da bi morali biti ukrepi, s katerimi bi oblast posegla v svet boksa, samo nadzornega značaja. S tem bi dosegli, da na dvobojih nastopajo samo zdravi in izurjeni atleti in nevarnost poškodb bi s tem bila zmanjšana.

Z besedami dr. Karla Evanga, priznanega športnega zdravnika in ravnatelja norveške zdravstvene službe, bomo osvetlili mnenje zagovornikov ukinitve poklicnega boksa. Dr. Evang sodi, da bo boks kot športno udejstvovanje prej ali slej izginil. Njegova ohranitev med profesionalci nekaterih dežel pa bo odvisna od koristi nekaterih krogov in od splošne kulturne ravni.

»Toda jaz sem mnenja,« pravi dr. Evang, »da mora biti vsak šport zdrav, zdrav v socialnem, predvsem pa v zdravstvenem smislu. To pa boks gotovo ni, ker mnoga njegova pravila dovoljujejo poškodbe živčevja, posebno pa možganov. Ne samo to, poškodbe živčevja imajo celo prednost: dokaz za to je tisto pra-

vilo, ki daje zmago tistemu tekmeču, ki svojega nasprotnika spravi v nezavest za več kot 10 sekund (knock-out). Tako zmago si tekmeči najbolj želijo in tudi navijači burno odobravajo ob udarcih, ki zadenejo glavo.«

Večkrat imamo priliko opaziti kako občinstvo obeh spolov (tudi pred televizijskimi aparati) z odobravanjem spremlja udarce, ki povzročajo krvavene iz ust, nosu in ušes in celo rane kakor razklane obrvi, napol odtrgani uhlji in podobno. Že samo vedenje občinstva je torej nesprejemljivo in sili k razmišljanju. Gotovo bi bilo zanimivo poznati naravo nagonov, ki se jim občinstvo preda v tistih trenutkih. Vendar pa nas tu bolj zanimajo posledice udarcev na bokserjevem telesu. Zopet nam jasno odgovarja dr. Evang: »Možgani so najbolj plemeniti in istočasno najbolj organiziran del telesa. Od njih odvisi možnost novih spoznanj, moralnega razvoja in sploh razvoja in značilnosti posamezne osebnosti. Različno od drugih organov, se možgansko tkivo ne obnavlja, ko odmre kaka celica sivine je ne nadomesti nova, temveč se spremeni v tkivo brez vrednosti, ki je celo škodljivo.«

Poudariti moramo, da boks predstavlja za to možgansko tkivo stalno nevarnost, ker boksarja merita prav na ta, najbolj občutljiv del telesa. Vsakokrat, ko atlet-bokсар doživi knock-out, to se pravi, da zaradi udarcev obleži za nekaj sekund brez zavesti, so njegovi možgani poškodovani. Dobil je več ali manj hud možganski pretres, ki lahko povzroči notranjo krvavitev, ki pogosto privede do smrti ali do trajne ohromelosti. Seveda niso te poškodbe vedno zaznavne, bokсар nastopa dalje, poškodba se veča in tako pride do tragičnih katastrof.

Mirno torej lahko zaključimo, da je sedanje stanje nevarno. Najbolj radikalen poseg bi bila odprava poklicnega boksa, ki se je tako zelo izneveril duhu športa. Tu namreč ne gre za športno slavo in simbolično nagrado temveč za težke denarje. Zaradi tega lahko pride med tekmečema tudi do sovraštva, ker eden vidi v drugem oviro do obogatitve in uspeha. Poleg tega se pogostoma zgodi, da se isti tekmeči večkrat srečajo in to še stopnjuje nasprotstvo. Vse to velja za poklicne boksarje. Pri amaterskih boksarjih v glavnem odpade osebna korist in tudi srečanja so manj nevarna, če ne drugega, že zaradi krajšega trajanja. Vendar pa so nevarnosti trajnih telesnih poškodb precejšnje in jih ne smemo podcenjevati. Časopisi večkrat prinesejo žalostne primere boksarjev, tudi amaterjev, ki so umsko in telesno popolnoma uničeni, pravi invalidi.

Vse to je zares nesmiselno, še zlasti zato, ker je polno drugih športov, kjer se lahko vrhunski športniki udejstvujejo brez tolike nevarnosti.

film SENILITÀ

vzgojna problematika

Film *Senilità* je vzbudil v Trstu veliko zanimanje, kar je tudi razumljivo, če pomislimo, da se zgodba, ki jo je napisal Tržačan Svevo, odigrava v našem mestu in so bile scene prav tako tukaj snemane.

Veliko privlačnost filma pa opazimo tudi v drugih italijanskih mestih, kar razberemo iz izkupičkov, doseženih v prvem mesecu predvajanja. (Rim 15 milijonov, Milan 10, Trst 8).

Film nima zapletene zgodbe. Je samo nekaka kronika glavnega junaka Emilija Brentanija v odnosih do mlade Angioline. Filmsko platno nam nariža psihološki razvoj zakasnele (senilne) Emilijeve ljubezni in njen tragični konec. V zgodbi izstopata še Amalia, sestra glavnega junaka in njegov prijatelj Balli.

O filmu so napisali že precej razni kritiki. Mi se ne bomo spuščali v podrobno presojanje umetniške vrednosti filma. Kritika se je na splošno pohvalno izrazila o interpretaciji igralcev; razen nekaterih nedostatkov, kot je n. pr. premladostni vtis »starega« Emilia (ki ima v zgodbi 35 let) in neokretnost Angioline (Claudia Cardinale). Najbolj prepričljivo je morda zaigrala svojo vlogo Amalia (Betsy Blair). Nekateri so očitali, da so slike pretemne, kar pa so drugi hvalili, češ da je to v soglasju z zgodbo ki poudarja njeno malodušno tesnobo.

Režiser Bolognini je v glavnih obrisih ohranil pristnost Svevovega duha, izluščil iz romana vse, kar je bilo uporabnega in je ostal tako zvest originalu.

Zakaj je film žel tolikšen uspeh? Če upoštevamo to, kar smo že omenili, in če natančneje opredelimo glavne osebe, bomo z lahkoto odgovorili na to vprašanje.

Moška lika, Emilio in Balli nam predstavljata dva ekstremna značaja, ki čisto drugače reagirata na zunanje dogodke in na svoje čustvene duševne preizkušnje. Balli si v življenju ne dela nikakih globljih problemov in je njegov odnos do sveta in žensk lahkoten in brezbrizen. Globoka ljubezen je po njegovem za moškega smešen pojav, ker je plehka ženska narava ni vredna.

Čisto drugačno pa je zadržanje Emilia. Do svojega 35. leta je prišel morda brez večjih preizkušenj. Ljubezenski zanos do Angioline ga popolnoma prevzame in mu nekako zaslepi tehtno razsodnost. Ko skuša odgnati od sebe lahkotno Angiolino, je prepričan da odganja od sebe del sebe samega, svoj boljši del, in zamenja tako resničnost z nerešničnim.

Na drugi strani pa imamo dve ženski figuri. Angiolina, ki jo popolnoma opredelimo, če rečemo, da je ženska brez čustev. Iz svojega pohlepa po denarju in uživanju, je pripravljena zatajiti samo sebe, lagati in izraoljati naivnost drugih, samo da doseže svoj cilj. Amalia pa, zaprta sama vase, osamela, zapuščena celo od brata, počasi hira zaradi tihe, neizpite in brezupne ljubezni. Njena tesnoba vpije in se prelije na gledalca.

Ker je film psihološko dobro zgrajen, ima določen vpliv na gledalca. Nastopajoče osebe včasih prevzamejo. Gledalec morda podzavestno primerja svojo usodo z glavnimi junaki. Hotel bi tega ali drugega junaka tudi posnemati. In tu pridemo do vzgojne problematike filma.

Gledalec prav gotovo simpatizira s poštenim Emilijem in tudi sočustvuje s trpljenjem Amalije, nikakor pa si ne želi, da bi bil v njihovi koži. Veliko prej bo skušal posnemati določene poteze Angioline in Emilijevega prijatelja, ki sta v filmu prikazana kot srečna človeka.

Iz tega pedagoškega vidika in zaradi nekaterih grobih in realističnih scen pa še zaradi neizhodnosti in mračnosti življenja, kot je prikazano, je razumljivo, zakaj je državna cenzura prepovedala vstop mladoletnim in zakaj je cerkvena cenzura film odsvetovala svojim vernikom.

KAREL BREZAN

Razgovor s

CLAUDIO CARDINALE

Ko so film »Senilnost« prvič predvajali v Trstu, sem si ga ogledal tudi jaz. Nanéšla je prilika, da sem se srečal z igralko Claudio Cardinalo. Morda bo koga zanimal intervju, ki je bil namenjen bralcem Mladike.

Kdaj ste prvič nastopili v filmu?

Pred tremi leti, ko mi je bilo 19 let. Igrala sem v uspelem filmu »I soliti ignoti«.

Da, spominjam se. Dober film. Kdo je še igral z vami?

Vittorio Gassman, Totò itd.

Katera je bila vaša prva zahtevna vloga? Vloga, ki sem jo odigrala v filmu »Il bel l'Antonio« z Marcellom Mastroiannijem.

Sedaj pa o »Senilnosti«. Ste imeli kaj zadoščenja pri snemanju tega filma?

Mnogo. Kar je pa najvažnejše, igrala sem pod umetniško roko res občutljivega režiserja in v družbi odličnih igralcev. Posebno A. Franciozo naravnost občudujem.

Meni se je tudi B. Blair zdela nenadomestljiva.

Da, v resnici je odlična igralka.

In kako ste zadovoljni z včerajšnjim sprejemom?

Tržaško občinstvo me je presenetilo. Iz srca sem mu hvaležna za vse izkazane simpatije.

Kako Vam ugaja Trst?

Oh, zelo. Rada bi še kdaj snemala kak film pri vas. V tem oziru vam lahko zaupam, da misli prav »Zebra film«, podjetje, ki je snemalo film »Senilnost«, letos snemati v Trstu nov film, ne vem pa, ali bo tudi tokrat poverjena režiji M. Bologniniju. Jaz bom verjetno zraven.

Res? Oprostite, katere vloge iz svetovne literature bi radi igrali?

Najbolj me mikata Carmen di Meriner in Madame Bovary.

Nekoliko indiskretno vprašanje: »Srčne zadeve?«

V redu. Prosta sem. Nimam časa za določene skrbi. Po drugi strani pa sem še mlada, kajne?

Seveda, nihče ne dvomi. Kako pa z načrti?

Trenutno bi se rada nekoliko odpočila. V kratkem bom začela snemati film »Il Gattopardo« in sicer vlogo Angelike v družbi igralcev kot so Rina Morelli, Paolo Stoppa, Burt Lancaster, ki bo nosilec glavne vloge, v režiji Luchina Viscontija.

Najlepša vam hvala za ljubeznivost! Želim vam veliko uspehov, in osebnega zadoščenja! Nasvidenje kmalu v Trstu.

Nasvidenje!

Edi Košuta

Iz kronike naših vasi

J. P.

Horvat Simon z Opčin, lastnik velikih hotelov v Londonu

Če listamo kroniko Opčin, naše svetle vasi nau morjem, najdemo že na prvih straneh zanimivo postavbo Openca, ki je prišel iz skromnih razmer, pa ga je pot vodila v Trst, v Egipt, v London in si je ustvaril čisto posebno življenje.

Berimo malo kroniko kot jo je pripovedovala Podobnikova nona.

Ob cesti, ki pelje proti Sežani, tam kjer stoji danes hiša, v kateri stanuje dr. Hlavaty, tam je bila nekoč mnogo bolj skromna stavba. V njej je živela Horvatova družina. Skromno je preživel oče štiri otroke, ki so mu v gostilni pomagali, ko je bilo kaj več gostov.

Med mizami se je spretno sukalo posebno Simon, ki se je zdelo, da ima posebno veselje do tega dela. To je bil živahen, prijazen in spreten fant, ki je vsak trenutek opazil, kaj gostom manjka.

Simon v hotelu »Obelisk«

A Simonu se je zdelo premalo zaslužka doma. Zato je skočil pomagat tudi v bližnje gostilne. Pa še tu je bilo malo in fanta je zaneslo v hotel »Obelisk«.

To je bil čas pred kakimi sedemdesetimi, osemdesetimi leti. Hotel »Obelisk« je imel tedaj mnogo gostov. Tu so se ustavljali za nekaj dni potniki, ki so bili namenjeni na Dunaj ali kam preko morja. Tod je vozila pošta po veliki cesti. Dela je bilo torej v tem hotelu precej. In Simon je šel v kuhinjo ter je pomival posodo, potem pa se je počasi vadil za natakarja.

Že po nekaj letih ni več fant vzdržal tu. Šel je v Trst in nastopil službo v Hotélu de la Ville. Kmalu si je prislužil in prihranil precej denarja. Vrnil se je v hotel »Obelisk« in ga prevzel v upravo. Tu je delal nekaj časa. Spoznal pa je neko družino, ki ga je pregovorila in odpeljala s seboj v Egipt. V Kairu je prevzel Simon Horvat hotel, živel tam nekaj časa, a se kmalu preselil v London.

Simon v Londonu

Simon z Opčin je neumorno delal. S skrbnim gospodarjenjem je kupil tri hotele v Londonu Eden, ki ga je osebno vodil, je bil posebno pomemben. V njem so se ustavljali diplomati, lordi, grofje, kralji, ki so potovali v to mesto. Horvat je znal mnogo jezikov, da omenimo angleščino, francošči-

no, nemščino, italijanščino in seveda slovenščino. Z mnogimi tedaj pomembnimi osebnostmi se je osebno poznal. Tem odličnim in bogatim ljudem je šlo za to, da so našli v hotelu udobnost in postržbo, ki je ustrezala njihovemu družabnemu položaju. Vse to so bili pripravljene tudi pošteno plačati.

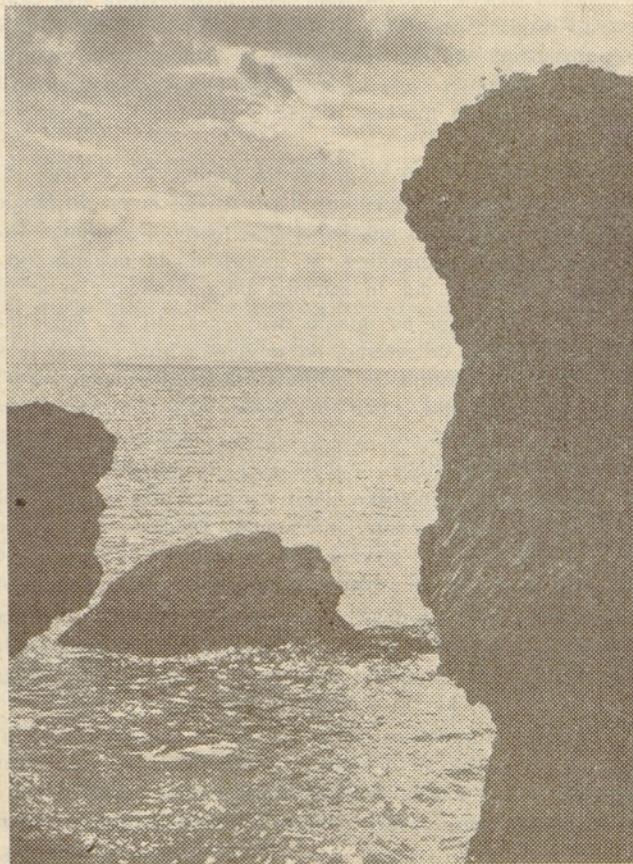
In Simon Horvat z Opčin je res postal zelo bogat človek. Poročil se je z Nemko, ki je bila prav tako zelo sposobna ženska. Pri upravi hotelov in pri zahtevah najodličnejših gostov mu je žena mnogo pomagala.

Simona vleče na Opčine

Zanimivo pa je, da je Simona vedno vlekla rojstna vas. Vsako leto je prihajal domov. Vsi so ga poznali in zelo radi imeli. Prihajal je s polno mošnjo denarja. Ko je nekoč menjal valuto v tržaški banki, so se uradnikom kar tla zamajala, toliko denarja je Simon imel.

Ko je bil Horvat doma, je rad obiskoval znance in mnogo se je vozil po Sloveniji. Vedno je šel v Ljubljano in v druge slovenske kraje. Vendar ga je dolžnost klicala nazaj v veliko angleško mesto. Poslovil se je in odšel. A naslednje leto se je spet vrnil. »Domovina me kliče s tako silo, da se ne morem ustavljati temu klicu«, je rekel. In se je nenadoma poslovil od londonske megle in se pripeljal na sončne Opčine.

Pogosto je pri obelisku izstopil iz tramvaja in se zagledal v modro morje. Tedaj ni nič govoril, le gledal je in zdelo se je, da je neizmerno srečen. Potem je stopil proti rojstni vasi in je bil še srečnejši. Nasmejal se mu je beli zvonik openske cer-

TETA

»Oh, zanimala se je za njegovo družino, za brate, ki so tudi študirali v vojaški akademiji. Potem sta se menila o Madžarski, kjer so stanovali starši mojega očeta... In imela je pričesko z razpuščenimi lasmi, okrašenimi z zvezdami iz draguljev, ki jo nosi tudi na tistem slavnem portretu... In ko sta plesala, ga je nenadoma vprašala: »So vaši bratje tudi tako lepi ljudje, kot ste vi?« — Teta ni mogla skriti samovšečnega nasmeška.

»In kaj je odgovoril tvoj oče?« jo je Peter sedaj vprašal sproščeno, ker je vedel, da se bližata koncu.

»Zardel je seveda in dejal, da ne ve, da ne more presojati...«

Teta se je vrnila. Prinesla je s seboj lesen zabojček in dvignila pokrov, ki ga je zapiral. »Poglej«, je zašepetala, »poglej kako sta ljubka ta dva naga ubožčka.«

Peter se je sklonil nad odprtino in zagledal na dnu dve goli bitji, ki sta se plazili med natrošeno slamo. Smrad po ptičjih odpadkih mu je udaril v nosnice in le s težavo se je premagal, da ni sunkoma odmaknil glave in nakremžil lica. Teta je s skrbno roko posegla v škatlo in privlekla iz nje oba novorojena papagaja, ki sta obupno čivkala na njeni dlani. Peter bi ju raje ne videl, ko sta skušala vstati na svojih šibkih nožicah, a ju je nesorazmerno debela glava z velikim kljunom potiskala navzdol.

»Morala sem ju ločiti od matere,« je teta zavzdihnila. »Hotela ju je umoriti.« Skušala jima je s kljunom prebiti lobanjo, da sem ju komaj rešila. Kakšna mati! Posebno tale, glej kako je šibek, je imel grozno rano na glavo. In je tako lep... Ima rdeče oči. So prava redkost, veš, papagaji z rdečimi očmi. Postal bo prav gotovo rumen. Njegov bratec pa lahko tudi kakšne druge barve, kdo ve!«

»Kakšne barve so starši?« jo je vprašal Peter, da bi ji pokazal svoje zanimanje.

»Oče je svetlomoder... Oh, on je miren in prijazen. Toda mati! Prava ljudožrka. Morala sem jo zapreti v posebno kletko, ker se je kavsala z vsemi. Toda povej, ali nista ljubka?« ga je vnovič vprašala in nežno poljubila vsakega posebej.

kve in potem Repentabor v ozadju, potem hiše, druga za drugo. Vse je poznal. Zavil je domov.

Neko pozno poletje pa je prišel Simon Horvat v spremstvu frančiškanskega patra. Simonov korak je bil malce negotov in glavo je imel nenavadno dvignjeno. Nič več ni bil tako živahen, nič več vesel.

Bil je slep.

Simon se še slep vrača v rojstno vas

Gospa, ki mi je govorila o Simonu, ni vedela, kako se je to zgodilo, da je oslepel. Žalosten je bil prvi trenutek, ko ni mogel gledati modrega neba nad Trstom, morja in rojstne vasi. A kmalu se je zbral, zamahnil z roko in rekel:

»Božja volja je taka! Vendar pa sem doma. Domači openski zrak diham. Saj ga ni boljšega na svetu. Ah, ta moja vas!«

In Simon je še vedno potoval. Še je hodil po Opčinah in se vozil po Sloveniji. Obiskoval je znance in neznanke in vsem pomagal s svojim prisluznim denarjem.

Bil je stalni gost pri tedanjem openskem župniku Cinku. Veliko je daroval cerkvi. Olepšal jo je, dal popraviti to in ono. Kupil je zvonove, mašne obleke, dal napeljati luči. Postavil je oltar Srca Jezusovega na levi strani cerkve. V zidu je še danes

Zvonik
bazovske
cerkve
kliče

BAZOVICA SVOJIM MATERAM

Po vzgojnih večerih, ki jih je priredilo učiteljstvo tudi na Bazovici, so pripravili šolski otroci svojim materam nepozabno lep prizored. Nastopili so kar vsi: iz Bazovice, Gropade in Peska.

Številno občinstvo je pozdravil bazovski šolski upravitelj g. Presl, potem pa so začeli izvajati otroci program. Najprej so se pojavili na odru otroci s Peska in dovršeno odigrali igrico »Mamici za god« in deklamirali.

Sledil je nastop otrok iz gropajsko-padiške šole s šaljivo enodejanko »Gostilna pri stricu Fičfiriču«. Potem so otroci še zapeli.

Zadnji pa so bili šolarji iz Bazovice. Odigrali so zelo lepo igrico »Noč v gozdu«, ki jo je napisal prav za to priliko Miro Presl.

Ob koncu pa so vsi otroci zapeli iz vseh šol pet pesmi.

vzidana poleg oltarja spominska plošča Simonu Horvatu v zahvalo.

Simona Horvata pa so prosili tudi drugi — mnogi ljudje iz vasi, iz bližnje in daljne okolice. Mnogim je pomagal. Mnogim cerkvam v Istri, po Kranjskem in Primorskem. V Smihelu pri Novem mestu je gradil samostan sestram Notre Dame, v Ljubljani zidal Dom za onemogle in Bog ve kaj še vse.

Leta 1939 je bil zadnjikrat doma. Tedaj je obiskoval vse znance in prijatelje. Gospa Podobnikova mu je brala časopis in on je poslušal. Potem je rekel: »Vojna bo in jaz se bom umaknil od tu prej.«

Nato se je poslavljajal in zdelo se je, kot da se poslavlja za vedno.

Res so kmalu potem, ko je odšel, počili prvi streli in začela se je strahotna druga svetovna vojna. Simon Horvat se ni več vrnil na Opčine, umrl je med vojno v Londonu.

Na Opčinah in tudi drugod po Sloveniji pa se mnogokje spominjajo Simona Horvata, ki je zrasel iz skromnih razmer v podjetnega in uglednega moža. Imel je dobro srce in je mnogim pomagal. In ni nikdar pozabil svojega dragega rojstnega kraja — svojih Opčin.

Vedno je rad govoril svoj materni jezik. Vedno je nosil domovino s seboj v veliki svet in vedno se je srečen vanjo vračal.

V odmorih sta govorila še: dr. Stanko Janežič o svetlem liku slovenske matere, prof. Theuerschuh pa je naslovil besedo očetom.

Bazoviški materinski dan je bil eden najlepših dni v letu, ko so malčki govorili svojim materam tako, kot so jih v šoli pripravili učitelji in so mamice komaj zadrževale solze od ginjenosti, ko so jih poslušale.

Hvaležni smo učiteljstvu za njihov trud in veseli naših otrok. **M.**

UMRL JE SLOVENSKI IGRALEC

Samo prve dni letošnje pomladi je dočkal. Dni, ki so bili še hladni in deževni. Sonca, toplega sonca pa ni doživel.

Stane Potokar je bil slovenski gledališki in filmski igralec, od Boga nadarjen umetnik, ki bi tudi v svetovnem merilu pomenil v gledališki umetnosti zavirljiv umetniški dosežek. Z njegovo smrtjo je nastala praznina v družini srednje generacije slovenskih gledaliških umetnikov.

Stane Potokar je ustvarjal odrske in filmske podobe, pred katerimi si obstal. Do zadnjega čustva in kretnje so živeli njegovi junaki. Tržačani se bodo spomnili njegovega »starega gospoda« iz predstave »Dva najst porotnikov«. Gospoda, ki je bil ves zlit v enovitost, od rahlega trepeta roke, do majavega koraka in skope, premišljene besede. Tedaj je nadomeščal obolelega Gregorina.

Že je umrl Gregorin in zdaj Potokar. Dva velika igralca in plemenita človeka. V nobenem ni bilo tistega komedijantskega, kriččega vedenja, kot pogosto prevladuje med igralci. Oba sta se gibala v tej družbi kot gospoda, kot umetnika.

Slovenski časopisi so objavili ob smrti Staneta Potokarja vrsto člankov in vsi so si edini v tem, da je bil resnično velik in plemenit umetnik.

Jaz pa bi rad zapisal še besedo o njem, besedo, ki je nisem našel nikjer zapisane. Na grob bi mu rad položil šopek hvaležnosti vseh tistih prosvetnih delavcev, ki so nekoč delali z njim, ko še ni bil poklicni igralec. Stane Potokar je posvetil vrsto let svojega življenja slovenskemu prosvetnemu delu v Novem mestu in v drugih krajih po Sloveniji. V dolgih večerih brezplačnega režiranja in igranja je pripravil cele rodove prosvetnih delavcev, ki so v okviru tedanje zelo bogate katoliške prosvetne delavnosti v Sloveniji razgibali podeželske prosvetne domove in odre v mestih.

Te dni mislijo na Staneta Potokarja gotovo mnogi, ki so ga gledali na odrih, mnogi, ki so z njim igrali, mnogi, ki jih je režiral. Iz tiste nekdanje prosvetne dejavnosti je zraslo marsikaj, kar je danes narodu v ponos.

Jože Peterlin

»Da, zelo...« je odvrnil Peter in odložil košček kruha, ki ga je že imel v roki nazaj na krojnik.

»Moramo zabeležiti v seznam njun rojstni dan,« je dejala teta in že iskala med papirji na pisalni mizi, ki je stala v kotu poleg divana zvezek, v katerem je imela zapisane podatke vseh svojih ptičev.

»Ta dva boš krstil ti,« je naznanila, ko se je vrnila k mizi s svinčnikom in papirjem. »Torej, kako naj se imenujeta?« je vprašala nestrpnost, ko je napisala novi datum pod dolgi stolpec tistih, ki so bili že prej tam.

»Ne vem,« se je Peter obotavljal, »morda Kastor in Poluks, ko sta že dvojčka.

»Ne, ne, preressni meni za takale mala piščančka,« mu je ugovarjala. »Skušaj naiti kaj bolj veselega.« Pričakovala je njegove odločitve z isto radostno napetostjo, ki jo ima otrok, ko upa, da bo pri tomboli prišla iz vrečke zaželeni številka.

»Torej dobro!« se je odločil Peter, »temule z rdečimi očmi, ki bo postal rumen, dajmo orjentsko ime, na primer — Ali. Onemu pa... no kar Charly,« je vrgel tja v en dan v upanju, da bo lahko čimprej odšel.

»Da, da tako... To sta lepi imeni. Kot nalašč zanju. Sta slšala? Vama je všeč? Ali in Charly!« In znova ju je poljubila. Zabeležila je skrbno njuni imeni in nato položila mala dva spet v škatlo in zaprla pokrov. Hotela je že oditi, a na vratih spalnice se je ustavila in ga vprašala:

»Kaj naj pripravim danes za kosilo?«

Oba sta prav dobro vedela, kaj bosta imela danes za kosilo, kajti za vsak dan v tednu sta imela točno določen menu. Toda njeno vprašanje se je ponavljalo vsako jutro, kot je moral Peter pri vsaki jedi ponavljati: »Odlično... To se ti je imenitno posrečilo. Sehr gut, nicht wahr?«

»Da, še kar,« je menila s komaj skritim zadoščanjem.

Včasih pa, ko je zaradi pozabljenosti ali hudomušnosti pohvalo opustil, ga je takoj zaskrbljeno vprašala, ali mu morda kosilo ni všeč, naj kar brez skrbi pove takoj, da mu bo pripravila kaj drugega, morda jajce à la cocque, ali omleto soufflé ali pa dunajsko klobaso.

Zasmilila se mu je takoj in pokesal se je svoje male hudobije ter ji hitel zatrjevati, da ne, vse je odlično, naravnost imenitno. Ein Gedicht — kot pesem!

»Danes je četrtek, kajne?« je ugotovil. »Kaj praviš... juho z rezanci divjačino, zelje, Specknoedel?« Naštel je kar je bilo že zdavnaj določeno.

»Če se tebi zdi, je meni prav,« je teta prikimala, kot da ji je vse docela novo. »Juho imam pripravljeno že od sobote. Postavila sem jo na sveže v hladilnik. V petek, ko sem bila v mestu, sem kupila lep kos srnjaka. Mesarica ga je pustila posebej zame. »Gnaedige Frau,« pravi vedno, ko me vidi, »za vas najlepše koščke.« Je sicer malo od rok, a spleča se kljub temu. Pocenji je in pozna me že trideset let. Za dvajset šilingov mi je odrezala čudovit kos srnjaka in še polovico volovega repa. Pripravila bom dobro omako s krompirjem.«

»Volovji rep? Nisem ga še jedel.«

»Boš videl, je nekaj odličnega. Skoro kot divjačina. Ah, pozabila sem... postavila sem jo že v nedeljo v kvašo.«

»Potem bo gotovo zelo mehka,« je dejal Peter, da jo razveseli. »Nisi pozabila rozmarina?«

»Ne, ne, vse sem natanko tako naredila, kot je delala moja mama, ki je bila odlična kuharica, to mi lahko verjameš! Najprej sem v prstenem loncu prevrela vodo in nato pridala korenja, čebule, malo petršilja, lovorov listič, timeza, muškarnega oreha, pa še popra in kisa.«

Naštevata je z enoličnim glasom in priprtimi očmi, kot da bere iz namišljene kuhinjske knjige. »Moja mati je vedno dejala, da je prava umetnost pripraviti kvašo, kot se spodobi... Ko je ohlajena, jo je treba zlit na špikano meso, ki pa ne sme biti ne

osoljeno ne oprano. Posodo se potem postavi na svež prostor... In če je vreme muhavo tega sem se naučila v zavodu pri nunah, kjer nas je poučeval poseben šef, ki je bil prej v nekem velikem hotelu na Modri obali, je treba vse skupaj prevreti.«

»Krasno,« jo je prekinil Peter, »ne bom mogel pričakati, da se vrnem domov.« Nato je hitro pogledal na uro. »Es ist spaet,« je dejal. »Devet je že!« loram se še obriti in ob desetih imani že lekcijo statistike na univerzi.«

Vstal je od mize in se napotil k vratom.

»Kdaj se vrneš,« se je pozanimala teta, »da bom vedela pripraviti pravočasno. Sicer bo vse mrzlo.«

»Ob eni bom gotovo že doma,« ji je odgovoril. »Imam same dve uri lekcij, danes. Also, Aufwidersehen.« In je pohitel po temnem hodniku proti stopnicam.

»Za ono sva pa zmenjena, kajne?« je zaklicala za njim, a Peter ji ni odgovoril, kot da je ne sliši več. Stekel je navzdol v svojo sobo in bil vsel, da mu ni treba ničesar obljubiti.

Teta pa je na vso stvar medtem že pozabila. Slišal jo je skozi odprto okno, ko se je na verandi ukvarjala s svojimi ljubimi papagaji, jim čistila kletke in jim zaupala, morda njim samim svojo obupno osamljenost.

»Uboga teta,« je pomislil, »kdo ve če je sploh kdaj ljubila? Najprej se je žrtvovala za očeta, a sedaj, ko je ostarela nima ni kogar, da bi ji delal družbo. Samo ptiče... Papagaje, ki so pravzaprav surogat človeka, saj imajo v embrionalni obliki sicer, pa vendar dovolj jasno, njegovo najznačilnejšo lastnost... besedo.«

Z verande so se oglasili veseli vzkliki. »Zabava se kot otrok,« si je dejal Peter, »in je morda srečna.« Približal se je oknu, kolikor mu je dovoljevala žica brivskega aparata, da bi razločil njene besede in se smehljal sam pri sebi. Od zgoraj se je neprenehoma glasilo: »Du, du, Gauner! Ja Charly schlimmer Bou bist du. Ein frech Dacks, ja du!«

GLEDALIŠČE

Slovensko poklicno ogledališče je pripravilo premiero komedije »Arhangeli in avtomati« pisatelja Daria Foa. Predstavo je pripravil Anton Marti in jo je odlično zrežiral.

Ne zdi pa se nam posrečena izbira dela. Razumemo, da to satiro na birokracijo z velikim uspehom igrajo marsikje v totalitarnih državah in da je odlično uspela v Italiji sami, kjer nastopa Dario Fò sam s svojo igralsko skupino. Saj je pisal tekst pogosto za svoje določene igralce. Vsega varietejsko-igralskega značaja naši igralci kljub skrbi in dobri volji nikoli ne morejo dati v enaki meri kot Fojeva skupina, ki smo jo lahko videli v našem mestu. Zato pogrešamo tistih nians, tudi toplih, pristranskih prizorov v naši predstavi kot jih je ustvaril Fò; pri naši interpretaciji pa so nujno izzveneli banalno, včasih kar grobo, v nastopu glavne junakinje pa delno malo neokusno.

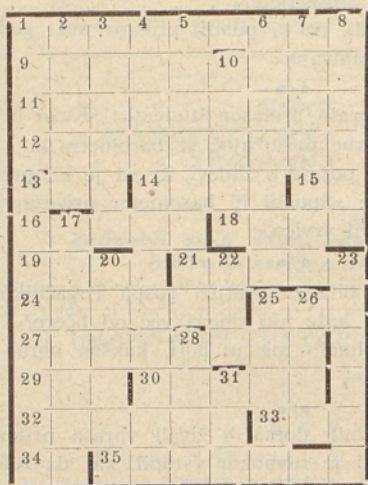
Pa pustimo stvar okusa! Poraja se vprašanje, ali ima res poklicno gledališče manjšine to in tako vlogo. Ali ne bi moralo vsako gledališče med nami vlivati naši ljudem vedno le smisla do življenja, vedno le optimizma in lepote in vere v bodočnost?

K temu vprašanju se bomo povrnili v posebnem članku, saj veje to vprašanje repertoarja do vseh gledaliških predstav, tudi do nepoklicnih in ne na zadnje do radijsko-gledališkega repertoarja.

M. Pertot

UGANKARSKI KOTIČEK

KRIZANKA

Vodoravno: 1. Stavčna figura, 9. severnošpansko pristanišče, 11. Aristofanova komedija, 12. denaren, 13. žensko ime, 14. Galilejevo rojstno mesto, 15. italijanski spolnik, 16. rakve, 18. pogorje na polotoku Halkidiki, 19. ovčja koža, 21. francoska pokrajina, 24. Turek, 25. dvojica, 27. stebrišče, 29. osebni zaimek, 30. drevo, 32. trg ob Savi vzh. od Ljubljane, 33. žensko ime, 34. medmet, 35. nedelaven, len • Navpično: 1. gorovje na meji

ANDREJA BELIČIČA

med Indijo in Pakistanom, 2. znak prehlada, 3. tropski sad, 4. antibiotik, 5. delež od dobička delniške družbe, 6. vzeti nazaj aro, 7. francoski romanopisec iz 17. stol., avtor »Telemahovih doživljanj«, 8. brazilski veletok, 10. jezero v jugovzh. Afriki, 13. atenski grad, 17. kem. prvina, 20. divjati, 22. pripadnik staroslovanskega plemena, 23. prestolnica Armenije, 25. gusar, 26. ime filmskega igralca Ladd-a, 28. zborovanja, 31. vezilo.

TEŽAK RAČUN

$$AB \times CD = EFA$$

$$+$$

$$FGH : G = CBE$$

$$ACC + H = ACI$$

Istim črkam pripadajo iste številke; dopolni račun!

STEVILCNICA

14 6 13 17 13 — 8 11 6 3 11 1 13 —
8 13 2 — 5 11 — 4 13 16 17 15 — 14 —
17 15 3 18 6 12 — 13 17 15 — 14 —
8 5 11 5 — 14 18 9 18 2 15 — 8 13 7 17
— 10 13 — 19 3 18 16 15 9 8 15 6 12.

Ključ:

1 2 3 4 5 — žuželka

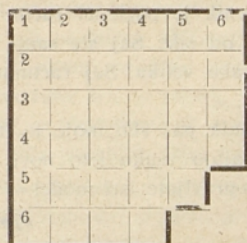
6 7 8 9 — preliv med Dansko in Švedsko

10 11 12 13 — grška črka

14 15 16 — čut

17 18 19 — soha

MAGICNI KVADRAT

1. pripadnik, naroda v Srednji Aziji, 2. eden največjih svetovnih epov, 3. obrednik, 4. pampski pastir, 5. ena izmed ZDA, 6. lepo, mično.

RESITVE IZ TRETJE STEVILKE

KRIZANKA — Vodoravno: 1. Kasiopeja, 10. asineton, 11. misterij, 12. etiketa, 14. sterilen, 15. le, 16. mogotec, 18. Nagasaki, 20. Ottava, 21. ost, 22. Kriton, 24. ris, 26. Ra, 27. čitanje, 28. Nevada, 30. Au, 31. Tana, 32. kotel • Navpično: 1. kam, 2. asistent, 3. sistematičen, 4. interogativa, 5. odeti, 6. perilo, 7. etiketa, 8. joj, 9. antracit, 12. Asla, 13. aneksija, 17. gavota, 19. Sana, 20. okret, 21. ornat, 23. rana, 25. Seul, 29. do.

POSETNIKA — Kranjska gora.

$$TEŽAK RAČUN — 23 \times 19 = 437$$

$$+ \quad + \quad -$$

$$294 : 3 = 98$$

$$317 + 22 = 339$$

ZA DOBRE RACUNARJE — 6 ur.

Odstavki

Mali Tonček je prišel z materjo k zobozdravniku. Držal se je zelo možato, kot da se nič ne boji.

Zobozdravnik je vzel v roke »sveder« in dejal: »No, odpri zdaj usta. Naredil ti bom v zob prav majhno luknjico.«
Tonček: »Ni treba nič vrtati, moj zob že ima veliko luknjico.«

•/•

Dva Skóta sedita v parku in kadita vsak iz svoje pipe. Pa se oglasi eden izmed njiju: »Še s kajenjem človek nima več pravega užitka. Če kadiš svoj tobak, ti je hudo za denar, ki ga pokadiš, če pa ti kdo ponudi tobak, pipa ne vleče prav, ker je pretrdo nabasana...«

•/•

»Lep osel sem bil, ko sem se s teboj poročil!«
Ona: »Nikar se ne hvali. Lep nisi bil nikoli!«

•/•

»Dvajset let« pripoveduje nekdo v baru, »sva živela jez in moja žena popolnoma srečno.«
»In potem kaj se je zgodilo?« ga vpraša prijatelj.
»Potem sva se spoznala.«

•/•

»Miha, povej no, kdaj si spoznal svojo ženo?«
»Kmalu po poroki.«

•/•

V parku se je približal mož starejši gospe, ki je hotela sestiti na klop: »Oprostite, ta klop je sveže pobarvana.«

Naglušna gospa je najprej mirno sedla, nato pa prislo nila dlan k ušesu: »Kako prosim?«

»Zeleno!« je odgovoril mož in brž odšel.

•/•

Zdravnik je pogledal račun in rekel mehaniku: »No, to je pa že od sile. Saj ste sami rekli, da okvara na avtomobilu ni tako velika. Saj računate več kot mi za zdravljenje človeka...«

Mehanik pa: »Po moje je tako tudi prav. V naše popravilo prihajajo vsako leto novi modeli, vi pa že od Adama naprej popravljate isti model.«

•/•

Pavlek je v šoli sila nemiren in nepazljiv. Pa ga povpraša učiteljica: »Kaj pa ti je, Pavlek, ali ti ni dobro?«
Pavlek prikima.

»Res? Kje pa ti ni dobro?«

Pavlek: »Tu, v šoli.«

•/•

Popotnik ves obupan sedi na svojem kovčku na peronu.
»Ja kaj pa se vam je zgodilo?« sočutno vpraša načelnik postaje.

»Za pol minute sem zamudil vlak.«

»Samo za pol minute? No potem se pa ni treba držati kisle, kot bi ga zamudili za celo uro!«

•/•

Nekoč so Woodrowa Wilsona vprašali, koliko časa porabi za pripravo desetminutnega govora. »Dva tedna,« odgovori predsednik.

»Za enourni govor?«

»En teden.«

»In za dveurni govor?«

»Sem že pripravljen.«

Miha: »To je pa že preveč. Pomisli Jaka, žena mi je danes rekla, tepec stari.«

Jaka: »Lega ti ne bi smela reči. Star pa res še nisi.«

•/•

Bob Hope pripoveduje, da so mu sinovi, leta nazaj, dali za god knjigo z naslovom: Kako zmagati pri golfu. Naslednje leto spet knjigo: Kako lahko izboljšate svojo igro. Drugo leto: Ne obupajte, če slabo igrate golf. Za letos pa pričakuje knjigo z naslovom: Kako slepariti pri golfu.

•/•

Neki župan je želel odpraviti nepismenost, ki je je bilo mnogo v tistem kraju. Dal je nalepiti na zidove sledeče lepake:

»Ne odlašajte več! Naučite se brati!«

•/•

Mali šestletni Pepi je bil sam doma, ko je telefoniral zdravnik Piščanec.

»Boš lahko nekaj sporočil svojemu očetu?« ga vpraša zdravnik.

»Da, gospod,« odgovori mali »Grem po svinčnik.«

Zdravnik je čakal pri telefonu. Končno glasek:

»Konica se je zlomila. Počakajte grem po drugega.«

Zdravnik je čakal dolgo; ko se spet pojavi Pepi.

»Tu sem. Samo veste kaj?«

»No?«

»Ne znam pisati.«

•/•

Na kokteil-partiju. Prijetna gospodinjina hči streže gostom s pijačo. Ko pride do uglednega gospoda srednjih let, mu reče:

»Vam ne ponudim te pijače, ker vem, da ste član protialkoholnega društva...«

»Ni točno, gospodična, jaz sem član protiporočnega društva!«

»A tako? Vedela sem, da je nekaj, kar bi vam ne smela ponuditi...«

•/•

»Ali ste prišli zdravi včeraj domov?«, vpraša tramvajski uslužbenec nekega potnika, ki se vedno vozi na tej progi.

»Seveda. Zakaj me sprašujete?«

»Ko ste včeraj vstali, da bi pustili prostor neki gospe, sta bila samo dva v tramvaju.«

•/•

Pri nekem izpitu vpraša profesor študenta: »Kako bi vi zmerili višino neke stavbe poslužujoč se barometra?«

Student, ki ni imel pojma o zadevi, ki pa je bil precej iznajdljiv, je odgovoril: »Spustil bi barometer privezan na vrstico in nato bi izmeril vrstico.«

•/•

»Si videl, kako je bila zadovoljna gospa Pogačnikova, ko sem ji rekel, da ne kaže niti dneva več od hčere?«

»Nisem opazil. Zanimalo me je bolj, kakšen obraz je naredila hči.«

•/•

V neki trgovini raznih domačih živali vpraša prijazna nameščenka gospoda, ki je ravnokar vstopil, kaj da želi.

»Veste« odgovori klient, »rad bi poklonil darilo nekemu svojemu prijatelju; je napol hrom in ne more iz hiše. Ima približno šestdeset let in je zelo bogat: skratka, simpatična oseba. Nima družine... zato mi je prišla misel, da bi mu daroval kako živalico, ki bi mu delala družbo.«

Dekle nekaj časa pomišlja, potem veselo odgovori: »Mislim, da vem, kaj je najboljša za vas.«

»Dobro,« pravi klient, »katera je tista živalica, ki mi jo svetujete?«

»Vzemite mene« odgovori dekle.

Vesele velikonočne praznike želijo:

**Odlično boste postreženi
v gostilni
AL GAMBERO**
Ul. Udine 37, tel. 24-938

TRGOVINA JESTVIN
ŠVAGELJ STANKO
Strada del Friuli 271, tel. 28-664

RIBARNICA
PERTOT MARCELA
Barkovlje; Ul. Perarolo 2,
tel. 28-415

TISKARNA
»GRAPHIS«
Ul. Sv. Frančiška 20, tel. 29-477

TVRDKA

Kerže

TRST • Piazza S. Giovanni 1

Ustanovljena leta 1866

Trgovina na drobno in debelo

**ŠTEDILNIKI - PEČI na plin
elektriko, les in premog. ELEK-
TRIČNI LIKALNIKI, PRALNE
STROJI, grelci za vodo, hladil-
niki, ELEKTRIČNE LUČI VSEH
VRST, SERVISI IN DEKORA-
TIVNI PREDMETI iz keramike,
porcelana in kristala. NAMIZNI
PRIBORI IZ NERJAVEČEGA
JEKLA - MNOGOŠTEVILNI
PREDMETI ZA KUHINJO, dom,
restavracije, gostilne in podobno**

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 600.000.000 • VPLAČANIH LIR 180.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TELEF. ŠT. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

**NOVA
MANUFAKTURNA
TRGOVINA**

JOSIP PODOBNIK

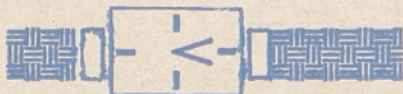
OPČINE - Ul. dei Salici 1 - Tel. 21-090

*Zadovolj vsak okus, ima veliko
izbiro in solidno postrežbo*

URARNA IN ZLATARNA

KARLO MIKOLJ

TRST
Campo S. Giacomo 3
Telefon 95-881

DROGERIJA

KAREL PODOBNIK

OPČINE - Proseška ulica 22 - Telefon 21-552

*Zaloga vsega potrebnega blaga
Postrežba je hitra in solidna*

ZAVESE NA OKNA

Naj bo soba opremljena še tako elegantno in z velikim okusom, je nepopolna, prazna, kot pravimo, če na oknih ni zaves ali pa so zaves, ki sobi sploh ne ustrezajo.

Pravilno izbrane zaves povzdigujejo še tako skromno opremo in pripomorejo, da dobi vsa soba lepši videz.

Kadar izbirate zaves, bodisi za jedilnico ali spalnico ali za dnevno sobo, imejte vedno pred očmi vprašanje: kakšna je naravna luč v tem prostoru? Če recimo soba gleda na sever ali pa je zaradi svoje lege od zunaj slabo razsvetljena, se bodo gospodinje v izbiri blaga za zaves izogibale težkega neprozornega blaga, kot je n. pr. damask in atlas, izognile se bodo temnim in nevtralnimi barvam in izbrale raje lahke, prosojne tkanine, kot so nylon in ostala umetna vlakna, nutilin in podobno. Čim šibkejša je luč od zunaj, tem živahnejša naj bo barva zaves znotraj. Seveda pa je to le eno stališče, s katerega presoimate izbiro blaga in barve svojih zaves. Drugi dve stališči pa sta: ali je taka zaves primerna za pohištvo, oziroma ali zavesa ustreza funkciji, ki jo ima soba.

S tem mislimo tole: Zaves za dekleško sobo bodo na primer drugačne od zaves v spalnici staršev ali pa v dnevni sobi. Torej vidite: z dekorativnega stališča je zavesa harmonična enota s pohištvom. Zaves naj ustreza stilu pohištva, čeprav z njim nikoli, pazite, nikoli, ne smejo tvoriti neke celote. Zaves so za pohištvo le dekorativna dopolnitev.

Kaj pa barva zaves? Barva blaga za zaves naj ustreza barvi, ki jo ima sobna tapetacija ali pa barva oblaginjenega pohištva v njej. V prvem primeru boste izbrali zaves v istem tonu kot so tapete, samo malce temnejšega in toplejšega. V drugem primeru pa lahko isto barvo in celo isti ton.

In še tole: ali je kakšna bistvena razlika med zavesami pri modernem pohištvu in med zavesami pri starinskem pohištvu? Če je oprema sobe moderna, potem naj bo tudi zavesa modernejša, to se pravi, blago je tiskano z živahnimi in originalnimi motivi. Starinsko pohištvo pa zahteva tenke fine zaves, spete na straneh s trakovi v kontrastni barvi, oziroma nekaj podobnega.

Ali je nujno, da ima zaves dva dela, to se pravi, obe stranici iz težjega blaga in srednji, finejši del tenčice? Nujno to sicer ni, čeprav je seveda vedno lepše in elegantnejše, zlasti za sobe z enim samim oknom. Kjer pa je okno veliko ali je lega okna taka, da je dobro pokrit velik del stene, potem so zastori iz same tančice zelo elegantni in okusni. In še tole ne pozabite: kvaliteta zaves je odvisna od prostora. Za otroško sobo boste izbrali trpežnejše blago v svetlih živahnih tonih, b. a. go, ki ga boste lahko prali in namestili po lastnem okusu.

Vesele velikonočne praznike želijo:

RESTAVRACIJA FURLAN Repentabor	MANUFAKTURNA TRGOVINA FRANC UDOVIČ Ul. Mazzini 46, tel. 94-550 Ponterosso 5, tel. 29-686	TRGOVINA JESTVIN MARC IGNACIJ Ul. S. Marco 10, tel. 90-344
TRGOVINA JESTVIN MILAN BEVK Ul. D'Annunzio 9, tel. 41-572	GOSTILNA NA POŠTI ZORA PRESL Bazovica, tel. 22-612	GOSTILNA OSTROUŠKA Ul. S. Nicolò 1, tel. 37-918
TRGOVINA JESTVIN KOS DANILO Mačkovlje	TRGOVINA IN GOSTILNA MAHNIČ Bazovica	GRADBENI MATERIAL DOBITE PRI PODJETJU JOSIP TERČON Nabrežina
ELEKTROINSTALACIJE MILAN AMBROŽIČ Ul. Miramare 29, tel. 29-322	KINODVORANA V BAZOVICI	TRGOVINA JESTVIN URDIH Ul. Fabio Severo 105, tel. 55-618
TRGOVINA JESTVIN PAVLA AŽMAN Ul. Vignetti 9, tel. 55-897	TRGOVINA JESTVIN IN PRODAJALNA KRUHA SUPERINA FRANCO Ul. S. Pelagio 6, tel. 44-315	TRGOVINA JESTVIN IN KURIVA ANTON BAK Ul. S. Cilino 34, tel. 90-186
GRADBENI MATERIAL DOBITE PRI PODJETJU CELESTE DANEU (DANIELI) Opčine, tel. 21-034	CVETLIČARNA IVANKA Ul. dell'Istria 17, tel. 95-052	Naočnike, fotografski material in optičen izdelke dobite pri VISTA Ul. Carducci 15, tel. 29-656
TRGOVINA S ČEVLJI FRANC GEC Rojan; Pz. tra i Rivi 2, tel. 31-198	TRGOVINA JESTVIN JOSIP ŠKABAR Opčine; Proseška 42, tel. 21-026	GOSTILNA LUNA Via Cellini
TRGOVINA JESTVIN JERCOG Dolina, tel. 97-613	TRGOVINA JESTVIN FRANC RESINOVIČ Trg sv. Frančiška 8, tel. 36-809	BUFFET PRI JOŽKOTU Ul. Ghega 3, tel. 24-780
TRGOVINA JESTVIN ŠTRAJN AVGUŠTIN Dolina, tel. 97-639	ZOBOZDRAVNIK dr. STANISLAV PAVLICA Ul. Ghega 9, tel. 31-813	URARNA ZLATARNA TRGOVINA S ČEVLJI ANTON in MARCEL MALALAN Opčine; Proseška ul. 18, tel. 21-465